LAISVĖ
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park 17, N. Y.
Tel. MIchigan 1-6887

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaca, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis
Dalis Queens apskrityje (N. Y.) $10.00
Kanadoje $10.00
Kitur užsienyje $12.00
Jungtinėse Valstijose $9.00
Pavienio egzemp. kaina 10 centų

PRICE 10c A COPY

No. 60 ★★★★ Ozone Park 17, N. Y. Antrad., liepos (July) 26, 1960 ★★★★ METAI 49-ji

KRISLAI

Rašo J. Gasiūnas

Iškilminga sukaktis.
Turistai daug pasakys.
Grįžta SLA vadovybėn.
Negalima pasigirti.
Automatija.

Dvidešimts metų praėjo, kai Lietuvoje įsikūrė socialistinė santvarka. Lietuvos liaudis iškilmingai ir džiaugsmingai tą sukaktį atžymėjo.

Ir yra kuo pasidžiaugti. Nepaisant to, kad karas ir po jo siautęs banditizmas žymiai sutrukdė naujojo gyvenimo pirmynžangą, visgi tuo trumpu laikotarpiu milžiniška pažanga buvo padaryta. Štai keli palyginimai:

Pramonės produkcija pakilo 906 procentais. 1959 metais žemės ūkyje jau dirbo 15,624 traktoriai, kai 1938 m. tedirbo tik 434 traktoriai. 1959 metais Lietuva jau turėjo mokslus baigusių 81,100 specialistų, o 1940 m. tebuvo 21,000.

—:—

Pereitą vasarą amerikiečiams turistams lankantis Lietuvoje teko plačiai susipažinti su naujuoju gyvenimu ir jo pažanga.

Prabėgo vieneri metai. Šią vasarą amerikiečiai turistai dar daugiau pažangos pamatys ir grįžę mums apie tai pasakys.

Jeigu ne pereitasis karas, kuris padarė Lietuvai begalinių nuostolių, šiandien Lietuvos liaudies gyvenimas stovėtų daug aukštesniame laipsnyje, jis būtų jau pralenkęs daugelį pramoninių kapitalistinių kraštų.

—:—

Pittsburghe įvykęs SLA seimas išrinko St. Gegužį viceprezidentu, vieton visuotiniu balsavimu išrinkto ir prieš pat seimą mirusio J. Maceinos.

Nežinia, kaip St. Gegužis, seniau išbuvęs SLA prezidentu net 18 metų, dabar jaučiasi būdamas tik P. Dargio pagalbininku.

St. Gegužis smarkiausiai pasižymėjo 1930 metų seime Chicagoje. Jo diktatoriška elgsena suskaldė patį seimą ir sudavė Susivienijimui smūgį. Po to seimo SLA narių skaičius smarkiai sumažėjo. Sykiu ir Gegužio žvaigždė aptemo.

Ar jam pasiseks vėl prasimušti į prezidento vietą, ateitis bus liudininkė.

—:—

1930 metais SLA seime buvo raportuota, kad SLA turi apie 22,000 narių. Šiame seime, kaip "Senas SLA Narys" pereitoje "Laisvės" laidoje rašo, beturi 11,578 narius. Tai tik pusė narių, kiek pirma buvo. Argi galima tuo pasigirti?

Prieš 60 metų Amerikoje tebuvo tik vienas fraternalinis liet. susivienijimas. Aišku, jam buvo gera dirva augtibujoti.

Dabar turime tris fraternalinius lietuvių susivienijimus ir visi trys narių skaičiumi negali pasigirti. Visuose trijuose susivienijimuose tepriklauso tik apie 26,000 narių. Palyginus su Amerikoje gyvenančių lietuvių skaičiumi, tai susivienijimų, narystė per maža.

(Tąsa 6-tam pusl.)

Įtempti Jungtinių Valstijų ir Tar. Sąjungos santykiai

New Yorkas. — Nuo to, kai Tarybų Sąjungoje buvo nušautas JAV "U-2" lėktuvas, labai pablogėjo TSRS ir JAV santykiai. Ir dabartiniu laiku abiejų valstybių tarpe eina nesutikimai ir notomis apsikeitimai.

(1) Tarybų Sąjunga skundžia Jungtines Valstijas Jungtinių Tautų Saugumo Tarybai kaltindama, kad JAV karo lėktuvai vis skraido į TSRS teritoriją, to sėkmėje ir buvo nušautas "RB-47" lėktuvas. Jungtinių Valstijų vyriausybė sako, kad tas lėktuvas buvo nušautas virš tarptautinių vandenų.

(2) Tarybų Sąjunga reikalauja, kad Jungtinės Valstijos paliktų ramybėje Kubos respubliką. Jungtinės Valstijos sako, kad jos nesirengia ginklais pulti Kubą, bet tvirtina, kad TSRS neturi kištis į Amerikos šalių reikalus.

(3) Tarybų Sąjunga reikalauja, kad Belgijos armijos daliniai kuo greičiausiai išsinešdintų iš Kongo respublikos. Taipgi ji reikalauja, kad iš ten pasitrauktų ir JAV karininkų grupė.

(4) TSRS kaltina Jungtinių Valstijų lakūnus, kad jie atviroje jūroje labai žemai skraido virš tarybinių laivų, kad 1960 metais jau buvo 250 tokių atsitikimų. JAV vyrriausybė sako, kad jos lėktuvai skraido patikrindami kieno tie laivai yra.

Dar yra ir visa eilė kitų nesutikimų tarp JAV ir TSRS, kaip tai nusiginklavimo reikalais, dėl atominių ginklų bandymų ir kitokiais.

Rockefelleris apie Tarybų Sąjungą

Chicago. — New Yorko valstijos gubernatorius Rockefelleris, atvykęs į Republikonų partijos konvenciją, pasakojo, kad, jo supratimu, Tarybų Sąjunga yra daug galingesnė už Jungtines Valstijas.

Jis sako, kad jeigu TSRS nebūtų galingesnė, tai ji taip drąsiai negalėtų užsistoti už Kubos respubliką.

Žmogaus prietarai ir prezidentų mirtys

Washingtonas. — New Jersey pilietis J. C. House parašė kongresmanui John S. Mogananui laišką, kuriame tvirtina, jog 1960 m. išrinktas JAV prezidentas mirs laike jo termino.

Jis savo "teoriją" remia tuo, kad nuo 1840 metų visi JAV prezidentai, kurie buvo išrinkti protarpyje 20 metų, lygiame metų skaičiuje, prezidentaudami mirė, arba buvo nužudyti.

1840 m. išrinktas W. H. Harrison mirė prezidentaujant, 1860 m. išrinktas A. Lincolnas — nužudytas, 1880 m. išrinktas J. A. Garfield — nužudytas, 1900 m. išrinktas W. McKinley — nužudytas, 1920 m. išrinktas W. G. Harding — mirė, ir 1940 m. išrinktas F, D. Rooseveltas — mirė prezidentaudamas.

GRAIKIJA JAU VARŽO JAV KARO LĖKTUVUS

Atėnai. — Jungtinių Valstijų karo lėktuvai Graikijoj galės naudotis orlaukiais tik su pastarosios valdžios sutikimu. Graikija suvaržo JAV lėktuvus, nes bijosi, kad nepasikartotų šnipinėjimai, kaip buvo su "U-2" lėktuvu iš Turkijos ir Pakistano.

TSRS patvarkymas dėl gyduolių siuntimo

Tarybų Sąjunga išleido patvarkymą dėl siuntimo gyduolių į jos teritoriją. Tas liečia ir Lietuvą. Nuo spalio 1 d. į TSRS teritoriją gyduolių siuntinius įleis tik tokius, su kuriais bus Tarybų Sąjungos medicinos įstaigų antpauduoti prašymai.

Reiškia, nebus įleidžiami gyduolių siuntiniai be TSRS medicinos įstaigų patvirtinimo, kad tokios gyduolės yra reikalingos. Taigi, jeigu kas Lietuvoje norės gauti gyduolių iš Amerikos, tai su prašymu turės prisiųsti ir TSRS medicinos įstaigų dokumentą-receptą.

Dingo $450,000,000, bet raketų nėra

Washingtonas. — Karinio laivyno viršininkai praneša, kad sulaikė tobulinimą "Corvus" raketų. Bet tiems bandymams tik vėlesniu laiku išleido $80,000,000, o su pirmesnėmis išlaidomis $450,000,000.

Buvo pasigaminę "Corvus" raketų ir bandė šaudyti iš lėktuvų. Jos lėkė apie 100 mylių. Bandymai ištobulinti jas tolimesniam siekimui nepavyko, tai ir sulaikė gamybą.

RHODESŲ STREIKAI IR DEMONSTRACIJOS

Salisbury. — Anglų kolonialė vyriausybė ir jai paklusni Rhodesijos valdžia areštavo negrų demokratinius vadus. Mieste sustreikavo apie 100,000 negrų darbininkų ir 20,000 demonstravo reikalaudami juos paliuosuoti.

Leningradas. — Laivu "Victoria" atplaukė 250 amerikiečių turistų.

Vėl varo belgus iš Kongo respublikos

New Yorkas. — Jungtinių Tautų Saugumo Taryba vienbalsiai priėmė rezoliuciją, kurioje reikalauja, kad Belgija kuo greičiausiai ištrauktų savo karines jėgas iš Kongo respublikos. Tai pakartotas reikalavimas. Liepos 14 dieną buvo priimta rezoliucija tokio pat turinio, bet Belgija neklausė ir ten laikė savo armijos dalinius "tvarkos palaikymui".

Baltieji su paskuba kraustosi iš Kongo. Apie 200 JAV misionierių, jų šeimų narių ir biznierių jau išvyko iš Kongo respublikos.

Vilniuje lietuviai pagerbė poetą Stasį Jasilionį

(Telegrama)

Vilnius, liepos 22 d. — Šiandien Amerikos, Anglijos, Kanados ir Urugvajaus lietuviai turistai senosiose (Rasų) kapinėse, kur ilsisi mūsų tautos įžymiųjų veikėjų—Basanavičiaus, Cvirkos, Dauguviečio, Giros, Marcinkevičiaus, Sruogos, Tallat Kelpšos palaikai—padėjo gražų gyvų gėlių vainiką ant JAV proletarinio lietuvių poeto Stasio Jasilionio kapo.

Kartu su svečiais dalyvaujantieji Lietuvos rašytojai—Teofilis Tilvytis, Alfonsas Bieliauskas, Julius Butėnas, Algirdas Pocius—Jasilionio kapą taip pat papuošė gyvų gėlių puokštėmis.

Vainiką padedant Amerikos lietuvių poeto skaistų atminimą nuoširdžiais žodžiais pagerbė Ieva Mizarienė ir Teofilis Tilvytis.

Vakare užsienio lietuviai Operos ir baleto Teatre žiūrėjo naująją kompozitoriaus Klovos lietuviškąją operą "Duktė".

A. Vaivutskas

J.A.V. lietuviai turistai jau aplankė svarbias įstaigas

—Pamenu, tai buvo vaikystėje, — kalbėjo Ispanijos kovų dalyvis, turistas iš JAV Povilas Venta. — Ganydamas smarkiai įsidūriau kojį. Pinigų nueiti pas gydytoją tėvai neturėjo. Motina už paskutinius mišias teužpirko. Ir teko sirgti 6 mėnesius. Taip gyveno paprasti žmonės buržuazijos valdymo Lietuvoje metais. O dabar, matau, visai kitaip rūpinamasi darbo žmonių sveikata.

Daug klausimų išsiaiškino, daug naujų dalykų pamatė Amerikos lietuviai. Aplankė Kauno respublikinę klinikinę ligoninę. Klinikos direktorius Petras Jašinskas svečiams parodė vidaus ligų, chirurginį, vaikų ligų ir kitus skyrius. Svečiai kalbėjosi su ligoniais, medicinos darbuotojais. Maria Tvaskienė ypač domėjosi operacijomis. Už jai atliktą operaciją Amerikoje teko sumokėti 200 dolerių. Dabar ji pamatė dešimtis ligonių, kuriems medicininė pagalba suteikiama nemokamai.

—Gulint ligoninėje, už kambarį per dieną reikia mokėti 22 dolerius. Už vizitą gydytojui tenka duoti 3 dolerius, — pasakoja karčią tiesą M. Tvaskienė.

—Man darė penkias operacijas, — dalinasi mintimis Liucija Bekešienė. — Už perpiltą kraują teko atskirai mokėti nemažą sumą, nors donorams Amerikoje nieko nemokama.

Pažangiųjų JAV lietuvių darbininkų literatūros draugijos sekretorius Jonas Grybas, apžiūrėjęs kliniką, pažymėjo, kad joje paprastu žmogumi rūpinasi taip, kaip Amerikoje rūpinasi tik turtuoliais. Ligoninėje apsilankiusius sužavėjo švara, tvarka šioje gydymo įstaigoje, gydytojų nuoširdumas.

Išvykdami iš tėviškės prieš daugelį metų, turistai paliko gimtinę namie austa drobele prisidengusią. Dabar jie rado Lietuvooje patatytus naujus šilko fabrikus. Šilko-pliušo kombinate svečius pasitiko kombinato choras, padainavęs smagių dainų..

Kombinato direktorius Stasys Vėsa veda svečius į audimo cechą, kur šilką, pliušą audžia daugiau kaip 700 modernių staklių. Svečių tarpe yra žmonės, kuriems tekstilė labai artima. Tai Ksavera Karosienė ir Steponas Večkys. Jie domisi fabriko darbininkų gyvenimu, gamyba.

Antroje dienos pusėje svečiai iš JAV nuvyko į IX fortą, kur aplankė ten įrengtą muziejų.

D. Repšienė
("Tiesos" spec. koresp.)

Jakarta. — Indonezijos prezidentas Sukarno sako, kad jis uždarys dar dvi prieš darbininkiškas organizacijas.

Afrikos išsilaisvinimas ir Jungtinių Valstijų negrai

Washingtonas. — Iš visų valstijų, kur tik gyvena negrų, ateina pranešimų, kad jie susirūpinę Afrikos tautų išsilaisvinimo reikalais. Tiesa, negrų sąjudį negalima lyginti prie žydų. Žydai yra surišti bendros religijos, jų valstybė-Izraelis gauna stambios finansinės paramos iš Amerikos žydų ir nemažai amerikiečių persikėlė ten gyventi.

Amerikoje gyvena apie 18,000,000 negrų. Bet jie nežino iš kurios Afrikos dalies jų protėviai buvo atvežti. Jie nežino nei kuriai Afrikos tautų grupei jų protėviai priklausė. Jie buvo pagauti, varu atvežti ir vergais parduoti. Amerikos negrus neriša nei tautos, nei religijos, nei kalbos, nei geografijos ryšiai. Juos su Afrikos gyventojais riša tik rasės reikalai. Juos riša tik sunki jų istorinė praeitis. Jie žino, kad jų protėviai buvo beteisiais - vergais. Jie ir dabar jaučia, kad "žodžiais yra lygūs", bet nelygūs su kitais JAV gyvenime.

Amerikos negrai žino, kad ne vien jie čia neturėjo ir dar neturi lygių teisių su baltaisiais, bet žino ir tą, kad jų protėvių tėvynė baltųjų buvo pavergta. Baltieji atėmė negrų rasei laisvę jos namuose, jų šalyje, jų tėvynėje.

Štai kodėl negrai susidomėjo Afrikos tautų išsilaisvinimu. Jie džiaugiasi su kiekvienos Afrikos šalies atgavimu nepriklausomybės. Jų simpatija yra tiems, kas gelbsti Afrikos tautoms laisvintis. Jie jaučia, kad atėjo pabaiga "namų nevaliai", kurią į Afriką baltieji atnešė.

Kinijos Operos trupė atvyks į Kanadą

Ottawa. — Kinijos Operos trupė atvyks į Kanadą. Rugpiūčio 10 d. Vancouveryje dalyvaus atidaryme Tarptautinio festivalio. Tai bus pirmas kinų menininkų pasirodymas Amerikoje.

Kinijos Operos trupė jau plačiai pasirodė Europoje, Azijoje ir Lotynų Amerikoje, bet į Šiaurinę Ameriką nebuvo progų jai atvykti, nes JAV neturi diplomatinių ryšių su Kinija. Kanada taip pat neturi diplomatinių ryšių, bet ji neuždaro durų dėl kultūrinių ryšių su Kinija.

"TSRS išgelbėjo Kubą", sako Raul

Maskva. — Darbo unijų palociuje kalbėjo Raul Castro, Kubos gynybos ministras, premjero Fidel Castro brolis. Jis tarp kitko sakė: "Kuba yra dėkinga Tarybų Sąjungos liaudžiai, kuri ištiesė pagalbos ir solidarumo ranką mūsų sunkiausioje padėtyje".

TSRS vyriausybės ir Raul Castro bendras pareiškimas tarp kitko sako: "Tarybų Sąjunga darys viską, kad išvengus ginkluotos JAV intervencijos į Kubos respubliką".

JAU YRA 1,780,000 ITALŲ KOMUNISTŲ

Roma. — Italijos Komunistų partijos organizacinis sekretorius Berlinguer paskelbė, kad liepos 1 dieną partijoje buvo 1,780,000 pilnai pasimokėjusių narių. Nuo Naujųjų metų į partiją gauta 121,000 naujų narių. Italijos Komunistų partija yra skaitlingiausia kapitalistiniame pasaulyje.

Kuba už cukrų vėl gaus JAV dolerių

Havana. — Pagal Kubos ir TSRS sutartį, tai pastaroji per penkeris metus pirks iš Kubos po 1,000,000 tonų cukraus ir penktadalį kainos mokės Jungtinių Valstijų doleriais.

Taigi, jeigu Tarybų Sąjunga ir nepadidintų cukraus pirkimo kvotos, tai Kuba vis vien per metus gautų $9,000,000 JAV valiutos.

Rumunų valstybės industrializacija

Bukareštas. — Pirm Antrojo pasaulinio karo Rumunija buvo atsilikusi šalis. Per metus ji pasigamindavo tik 284,000 tonų plieno. Prie socialistinės santvarkos ji padarė progreso industrijoje, žemdirbystėje, kultūroje ir kitose gyvenimo šakose.

1959 m. Rumunija jau pasigamino 1,418,000 tonų plieno. Dabar Galati mieste stato milžinišką plieno gaminimo kombinatą, kuris 1965 mtais jau galės pagaminti 4,000,000 tonų plieno, o pilnai jį įrengus per metus jo gamyba bus 7,500,000 tonų.

APIE ATOMINIUS SPROGDINIMUS

Geneva. — S. Carapkinas, TSRS delegatas kontroliavimui atominių ginklų, pareiškė, kad JAV ruošiami atominės jėgos sprogdinimai nėra atskiriami nuo karinio pasiruošimo.

New Yorkas. — Į Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos posėdžius atvyko Kongo respublikos premjeras Lumumba.

LAISVE

LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.

Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays.
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK 17, N. Y.
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.
Established April 5, 1911 — ROY MIZARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES

United States, per year	$9.00	Canada and Brazil, per year	$10.00
United States, per 6 months	$5.00	Canada and Brazil, 6 months	$5.50
Queens Co.	$10.00 per year	Foreign countries, per year	$12.00
Queens Co.	$5.50 per six months	Foreign countries, 6 months	$6.50

Iškilmės Lenkijoje

LIEPOS 17 DIENĄ Lenkijoje prasidėjo didžiulė tautos šventė—1,000 metų lenkų tautinės valstybės sukakties minėjimas.

Bet lenkai, kaip ir lietuviai, šiemet mini ir kitą svarbią sukaktį—550 metų nuo Žalgirio mūšio, kuriame buvo užduotas lemiamas smūgis Teutonų ordinui, kryžiuočiams.

Lenkai abidvi sukaktis sujungė į vieną, ir liepos 17 d. Žalgirin suvyko apie 100,000 žmonių pradėti manifestacijas. Dalyvavo ten daug meno jėgų—chorų, orkestrų, šokėjų ansamblių; buvo ten pademonstruotos ir Lenkijos gynybos jėgos. Ta pačia proga Žalgiryje buvo atidengtas paminklas pergalei atžymėti. Po paminklu buvo padėta didžiulė urna, kurioje buvo sudėta po truputėlį žemės iš visų vietų, kur II-ojo pasaulinio karo metu Lenkijoje vyko mūšiai su vokiškųjų fašistų armijomis.

Ten, kur dabar yra Lenkijos Demokratinė Respublika, prieš 1,000 metų buvo miškai, pelkės, ir ten gyveno keletas slaviškų genčių, kurių pati didžiausia vadinosi "Polaniai". Nuo to, sakoma, ir susiformavusiai tautinei lenkų valstybei vardas buvo duotas "Polonia", bei Polska.

Per tą tūkstantį metų Lenkija buvo plėšiama, draskoma užsienio priešų; buvo kėsinamasi lenkų valstybę sunaikinti, o lenkus vergais padaryti. Bet drąsi ir kovinga lenkų tauta visuomet ryžtingai gynėsi ir apsigynė.

Šiandien lenkų tauta, atgavusi savo istorines žemes, yra tvirtesnė negu kada nors buvo. Įstojusi į socialistinį kelią, naujoji Lenkija tampriais ryšiais susirišo su socialistiniu pasauliu. Tai ir sudaro jos tvirtybę, teikia garantiją, kad joks priešas "iš Vakarų" nemindžios jos žemės.

Henrikas Zimanas

ŠIOMIS DIENOMIS sukako 50 metų Henrikui Zimanui, vyr. Vilniaus "Tiesos" redaktoriui.

Šia proga Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos prezidiumas įteikė Zimanui Nusipelniusio Kultūros Veikėjo Garbės raštą.

H. Zimanas yra ne tik žymus žurnalistas-redaktorius. Jis yra vienas Tarybų Lietuvos vadovų; jis įeina į pačias LKP viršūnes. Jis visą savo subrendusį gyvenimą aukojo Lietuvos liaudžiai, o karo metu Zimanas vadovavo partizanams Pietinėje Lietuvoje. Jis ne tik yra įžymus publicistas, o taip pat ir puikus kalbėtojas.

Atsimename, kai jis pernai lankėsi Jungt. Amerikos Valstijose. Su kuo tik jis iš mūsų tautiečių čia susitiko, kiekvienas jį pamilo, pagarbiai link jo nusiteikė.

Šia proga lai būva leista ir mums palinkėti kolegai ir bičiuliui H. Zimanui ilgiausių metų, geriausios sveikatos!

Kongas turi būti laisvas!

KAI ŠITIE ŽODŽIAI rašomi, Jungtinių Tautų Saugumo Taryboje dar vis tebeina debatai dėl to, ką daryti su Kongu. Kuo debatai baigsis, nežinia. Veikiausiai jie baigsis prašymu, kad Belgija ištrauktų iš Kongo savo kariuomenę.

Belgija gi nenori savo kariuomenę iš ten ištraukti. Belgijos valdovams dar vis norisi Kongą valdyti ir plėšti. O Tarybų Sąjungos delegacija Jungt. Tautose griežtai reikalauja, kad Belgijos ir JAV ginkluotosios jėgos iš Kongo būtų ištrauktos. Kongo valdžia prašo, kad Tarybų Sąjunga prisiųstų savo kariuomenės dalinius į Kongą, kad jie padėtų kongiečiams išlaikyti savo laisvę ir nepriklausomybę.

Jau prieš kurį laiką Jungtinės Tautos reikalavo, kad Belgija ištrauktų iš Kongo savo armiją, kad leistų patiems kongiečiams, su pagalba Jungt. Tautų kariuomenės dalinių, valdytis. Briuselis neva su tuo reikalavimu sutiko, bet štai, ką parodė gyvi faktai.

Liepos 20 d. Belgijos lėktuvas pataikė į vulkaninį kalną (netoli Gomos, rytinėje Kongo dalyje) ir sudužo. Žuvo 34 asmenys-pasažieriai. Vėliau paaiškėjo, kad tie "pasažieriai" tai Belgijos kariai, kuriuos Briuselio valdžia siuntė į Kongą!

Tai parodė, kaip Belgijos valdžia klauso Jungtinių Tautų.

Prieš Kongą ir kongiečius amerikinėje spaudoje pasirodė daugybė biaurios propagandos. Tai, matyt, Belgijos papirktų propagandistų darbas. Vienas asmuo andai parašė "New York Timese", būk, girdi, kongiečiai negalėsią patys valdytis, be belgų "talkos". Jei belgai iš ten pasitrauks, tai "Kongą užviešpataus krokodilai ir aligatoriai". Konge grįšianti žmogėdystė ir badas.

Kokia biauri propaganda! Kaip žeminami afrikiečiai!

Reikia manyti, kad nežiūrint į visokią anti-kongišką propagandą, sėjamą buržuaziniame pasaulyje, Kongas pasiliks laisvas nuo imperialistų ir patys kongiečiai tvarkys savo šalies ir valstybės reikalus, kaip kitos tautos.

Rojus Mizara

Atsakau į klausimus

—Kokie žmonės sudaro Tarybų Lietuvos valdžios aparatą?

Šį klausimą man statė jau ne vienas. Prisipažinsiu, aš pats taipgi juo domėjausi. "Kas per žmonės valdo Lietuvą?" "Kodėl juos žmonės išrenka bei pastato į tas vietas, kuriose jie stovi?" "Kuo jie nusipelnę?"

Pirmiau negu į tai atsakysiu, noriu paliesti praeitį, nes be to nebūtų galima duoti aiškaus apibūdinimo tų žmonių, kurie užima valdžios aparate ir partiniuose kadruose vietas.

Buržuazijai valdant Lietuvą, ten veikė Komunistų partija, įsikūrusi 1918 metais. Komunistai buvo baisiai persekioti: žudyti, kankinti, kalinti. Komunistų partijai priklausymas, buržuazijos akimis, buvo didžiausias nusikaltimas. Daug komunistų buvo kalinti net ir IX forte Kaune; ir šiandien ant sienų kabo paveikslai tų, kurie ten kentėjo. Buvo komunistų, išsėdėjusių buržuazinės Lietuvos kalėjimuose po 15-20 metų!

Buržuazinėje Lietuvoje, greta komunistų, buvo ir t. v. nepartinių žmonių, kovojusių prieš fašizmą. Buvo darbininkų, valstiečių, inteligentų, kurie visais būdais, nebūdami Komunistų partijoje, rėmė ją darbu ir finansais, pagal savo išgalėjimą, bendradarbiavo su komunistais, kovodami prieš fašizmą, už socializmą. Buvo net ir Liaudininkų partijoje žmonių, kurie artimai bendradarbiavo su komunistais.

Šiandien tų senų, išbandytų kovotojų Lietuvoje dar yra ne šimtai, o, sakyčiau, tūkstančiai.

Tai viena "kategorija".

Bet eisime toliau.

Užpuolus vokiškiesiems fašistams Lietuvą, nemažas skaičius, desėtkai tūkstančių Lietuvos žmonių pasitraukė į Tarybų Sąjungos gilumą, — į Baltarusiją, į Ukrainą, į Rusiją.

Ten tūkstančiai lietuvių stojo į tarybinę armiją: vieni į lietuviškąją diviziją, kiti į kitas. Tik lietuviškajame dalinyje, atsiminkime, buvo keliolika tūkstančių mūsų tautiečių! Buvo ne tik vyrų, buvo ir jaunų moterų bei merginų, pasiryžusių kovoti prieš vokiečius. Lietuviškame dalinyje, tenka priminti, buvo ir poetas Liudas Gira ir rašytojas Jonas Marcinkevičius. Lietviškasis dalinys mušėsi garbingai; pliekė vokiečius, kol jie buvo iš Lietuvos išmušti.

Na, o pasilikę Lietuvoje lietuvių tautos patrijotai organizavosi į partizanų būrius ir čia drąsiai ir ryžtingai kovojo prieš vokiškuosius okupantus. Partizanuose taipgi buvo tūkstančiai lietuvių tautos geriausių sūnų ir dukrų.

Štai šitų "kategorijų" žmonės daugiausiai šiandien ir stovi Lietuvos valdžios aparate. Ne visi jie iš karto galėjo užimti svarbias vietas, nes ne visi buvo užtenkamai prasilavinę. Tokius partija siuntė į mokyklas. Mokėsi jie po ketverius, po penkerius metus, kad iš mokyklų grįžę, galėtų geriau tarnauti savo tautai, savo liaudžiai.

Karui pasibaigus, iš karto stokodavo pralavintų žmonių. Bet šiandien jų Lietuva jau turi užtenkamai.

Prie to reikia pridėti ir jaunąją kartą. Asmuo,sakysime, karui baigiantis buvo 10 metų amžiaus. Jis mokėsi ir mokėsi. Šiandien jis jau 25 metų amžiaus vyras ar moteris, išmokslintas, paruoštas gyvenimui pilna to žodžio prasme. Iš tokių žmonių taipgi atrenkami patys talentingiausieji į valdžios aparatą.

Man labai rūpėjo ir rūpi žmogus, jo praeitis. Susitikęs bet kurį, ar tai mieste ar kaime, valdžios pareigūną, bei partijos darbuotoją, aš ir teiraudavausi apie tai, iš kur ir kaip jis ten atsirado? Kas ir kodėl ton vieton jį išrinko bei pastatė?

Pasakysiu: **dauguma užklaustųjų atsakydavo, kad jis arba ji kadaise priklausė vienai iš suminėtų "kategorijų".**

Kova už tarybinę valdžią Lietuvoje, kaip žinia, buvo ilga ir labai sunki. Kova už Lietuvos išlaisvinimą taipgi buvo labai sunki, daug aukų paėmusi. Na, ir šiandien Lietuvoje, savaime suprantama, pirmenybes turi tie, kurie tose kovose dalyvavo, kurie aukojosi, kurie įsigijo tautos pasitikėjimą savo ryžtu ir darbais dėl jos laisvės.

Dauguma Lietuvos valdžios aparate esančių žmonių, palyginti, dar jauni, pilni energijos ir pasiaukojimo savo liaudžiai, savo kraštui. Tai pasakytina ypatingai apie rajonų sekretorius ir Vykdomųjų komitetų pirmininkus.

Kas pasakyta apie Lietuvos valdžios aparatą ir partinius kadrus sudarančius žmones, galima pasakyti ir apie mokslo, kultūros, švietimo darbuotojus. Pažiūrėk šiandien į Lietuvos aukštųjų mokyklų, į mokslo įstaigų darbuotojų — profesorių, dėstytojų — sąstatus, patyrinėk juos, o pamatysi, kiek ten yra buvusių kovotojų už Lietuvos liaudies gerbūvį ir laisvę!

Žinoma, kas metai Lietuvos mokyklos išleidžia naujų žymių, išmokslintų kultūros darbuotojų, ir jie, kiekvienas pagal savo pasirinktą profesiją, statomi į atsakomingas pareigas. Jie darba kartu su "seniais", mačiusiais šalto ir karšto, kai anuo metu kovojo už mūsų tautos šviesesnę ateitį.

Širvintų rajono Čiobiškio mokyklos — internato mokytojai ir auklėtojai savo žinias gilina dalykinėse komisijose ir metodiniame ratelyje.

Čia matome mokyklos-internato darbuotojus, vadovaujamus mokymo dalies vedėjo J. Jurkūno, aptariant mokytojos J. Masiukaitės pravestą pamoką.

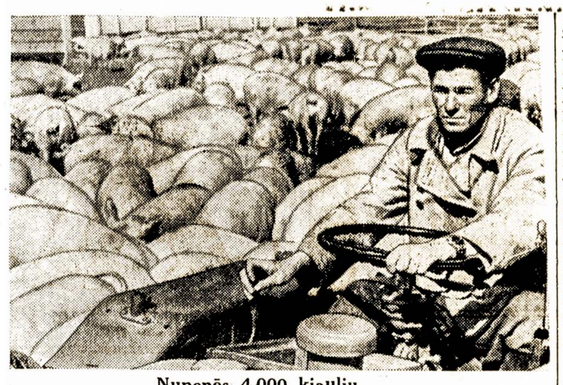

Nupenės 4,000 kiaulių.

Pskovo srities Parchovo rajono tarybinio ūkio "Palonoje" mechanizatorius V. Mininas įsipareigojo per 10 mėnesių nupenėti 4 tūkstančius kiaulių.

Atlikdamas visus sunkius darbus mašinomis, V. Mininas per pustrečio mėnesio jau nupenėjo 1000 kiaulių.

Automatinių girdyklų, šėryklų ir įvairių kitų mechanizmų panaudojimas leido pirmaujančiam gyvulių augintojui susidoroti su tokiu dideliu uždaviniu. Nuotraukoje: V. Mininas darbuojasi penimių vasaros stovykloje.

Apie tarptautinę žvejybą ir jūrų teises

Mūsų skaitytojai klausia: Kodėl Lietuvos žvejai atplaukia žvejoti net iki Kanados, ir kodėl jau kelinti metai Anglija ir Islandija vaidijasi dėl anglų žvejojimo?

Du klausimai turi skirtingą reikalą. Kodėl Lietuvos žvejai atplaukia iki Grenlandijos ir Kanados, arba kiti Tarybų Sąjungos laivai plaukia žvejoti į Antarktiką, tai yra reikalas —kur ir kokios žuvys veisiasi.

Visi žinome, kad sausumoje ne visur auga tie patys javai, vaisiai ir daržovės. Daugiau, kaip pusė žmonijos maitinasi ryžiais, bet gi ryžiai neauga Lietuvoje. Rugiai gi neauga šiltuose kraštuose. Gausiai dera obuoliai ir vyšnios Michigano valstijoje, bet mes jų nerasime Floridoje. Kad žmonės turėtų tų javų, vaisių, daržovių, eina prekyba.

Kitaip yra su žuvimi. Jūroje šešis kartus yra daugiau skirtingų gyvūnų, negu sausumoje. Mokslas surado, kad jūrose yra virš 25,000 skirtingų rūšių žuvų, tūkstančiai kitokių gyvūnų ir apie 10,000 jūrinių augmenų.

Bet jūrų turtai nėra visuose vandenyse, kaip ir sausumos augmenys. Paimkime *silkines* žuvis, kurios pasaulyje užima pirmą vietą žvejyboje, nes silkinės žuvys sudaro vieną trečdalį visų sugaunamų žuvų. Bet ar visur silkinės žuvys veisiasi? Ne, ne visur! Jos veisiasi Tarybų Sąjungos jūrose, bet jų gausiausia yra tai Atlanto ir Ramiojo vandenynų tam tikrose srityse.

Arba paimkime *menkinių* žuvų veisles. Jų vien šiaurinėje Atlanto dalyje yra apie 40 skirtingų rūšių, Arktinėse jūrose — 5, Tolimuose Rytuose, TSRS vandenyse — 5 ir šiaurės Amerikos vandenyse 5 rūšys.

Arba paimkime didžiulius Kamčatkos krabus. Tai dideli gyvūnai, kai kada iš vieno gauna kelis svarus skanios žuvienos. Tarybų žvejai vien Kamčatkos pakrantėse per metus pagauna apie 10,000,000 krabų. Jų yra ir Alaskos pakrantėse Beringo jūroje. Seniau jie veisėsi ir Japonijos jūroje, jos pakraščiais, bet po 1921 metų didelio žemės drebėjimo krabai pasitraukė nuo Japonijos krantų. Gi japonai nuo senų laikų turi išvystę krabų žvejybą, prie jų gaudymo ir konservavimo dirbo apie 200,000 žmonių. Todėl Japonija randavoja pas Tarybų Sąjungą krabų gaudymui jūrų plotus.

Arba paimkime krivetes (Amerikoje vadinamas "šrimpais"). Jų daug yra rūšių, bet ne visur jos skaitlingai veisiasi, ne visos turi vienodą skonį. Jungtinėse Valstijose krivetės paskilbę iš Maine valstijos pakraščių ir iš Meksikos užlajos.

Arba paimkime didelius jūrų gyvūnus, banginius, angliškai vadinamus whales. Tai labai dideli ir svarbūs jūrų gyvūnai ir reikalingi žmonėms. Bet dabar jie laikosi tik Atlanto vandenyne, arti Grenlandijos, ir Antarktikoje, bei dar vienur kitur. Jų irgi yra kelios rūšys. Mėlinasis banginis būna virš 100 pėdų ilgio ir iki 160 tonų sunkumo. Ir kiekvienas svaras turi žmogui vertės.

Taigi, kur pasigauti reikalingų žuvų ir jūrų gyvūnų? Jų galima pasigauti tarptautiniuose vandenyse, kurie lygiai priklauso visoms pasaulio valstybėms. Todėl didelių valstybių, kurios prieina prie jūrų, žvejybos laivai plaukia ir žuvauja, kur žuvų yra daugiau.

APIE JŪRŲ TEISES

Ar yra jūrų reikalais teisės? Galima sakyti, kad yra ir nėra. Yra tam tikros teisės, geriau sakant, įgyventas įprotis, kuris gerbiamas. Sakysime į tokias, kaip Juodoji arba Baltijos jūros, negali plaukti prie tų jūrų neesamų šalių karo laivai, kitaip, kaip tik "draugiškam" vizitui į kurios nors valstybės prieplauką, nei ten žvejoti. Apart prekybos kelių tokios jūros kitoms šalims uždaros, kurios prie tų jūrų neturi savo teritorijų. Taip yra, nes į tas jūras įplaukimai yra tik per siaurus vandens sąsiaurius.

Kitaip yra su didjūriais ir jūromis, kurios nėra uždarytos siaurais vandens sąsiauriais, arba nėra vienos arba kelių valstybių teritorijų apsuptos. Tokios jūros yra *atviros*. Jos priklauso visiems, jų vandens keliai ir gyvūnai yra visų. Taikos laiku nėra leistina trukdyti kitų šalių laivų susisiekimui, nei žvejybai, nei kokiems jūrų tyrinėjimams.

1625 metais danas Hugo Grotius pasiūlė, kad tarptautiniai vandenys per tris mylias turi būti skaitomi teritorija tos šalies, su kurios krantais (sausuma) jie susiduria. Kodėl jis tą pasiūlė? Todėl, kad tais laikais iš kanuolių nebuvo galima pasiekti už trijų mylių.

Trijų mylių teritorinių vandenų tradicija išsilaikė virš 300 metų. Dabar ji jau atgyvenus, nes iš kanuolių galima pasiekti už 30 mylių, o raketomis arti 10,000 mylių. Reiškia, trijų mylių teritoriniai vandenys jau daugiau negali apsaugoti.

Per pastaruosius keleris metus įvyko dvi tarptautinės konferencijos, kur buvo bandoma susitarti jūrų ir teritorinių vandenų reikalais. Tarybų Sąjunga jau seniai paskelbė, kad per 12 mylių vanduo nuo jos sausumos yra jos teritorinis vanduo. Kas su tuo nesiskaito, tai tuos baudžia. Panašiai daro Kinija, Meksika ir visa eilė kitų valstybių.

Anglija ir iki pastarojo laiko Jungtinės Valstijos vis laikėsi už "trijų mylių" jūrų teises. Vėliausioje konferencijoje, kuri įvyko Genevoje, jos pasitraukė už šešių mylių teritorinius vandenis. Bet neįvyko susitarimo.

Taip teritorinių vandenų klausimas ir liko neišrištas. Anglija, kuri turi jėgų, tai lenda prie pat Islandijos ir žvejoja, nes Islandija neturi jėgų apsiginti. Jau nekalbant apie Tarybų Sąjungą ta pati Anglija skaitosi su Danijos ir Norvegijos 12-kos mylių teritorinių vandenų teisėmis, nes jos yra galingesnės už Islandiją. Beje, Meksika baudžia Jungtinių Valstijų krivečių gaudytojus, jeigu jie bando gaudyti 12-kos mylių vandenyse nuo Meksikos sausumos.

Atrodo, kad jūrų kelių ir teritorinių vandenų klausimas bus svarstomas būsimoje Jungtinių Tautų Asamblėjos sesijoje.

D. M. Š.

JAV PADARYS 11-KĄ ATOMINIŲ SPROGIMŲ

Washingtonas. — Gynybos departamentas pareiškė, kad planuoja atlikti 11-ką atominių požemyje sprogimų. Pirmiau sakė, kad tai bus tik "sprogstančios medžiagos", o dabar pripažino, kad tai atominės medžiagos.

Ko nori Amerikos negrai

Dar ligi 1944 m. Pietuose negrų dauguma neturėjo teisių pagal vietines taisykles balsuoti pirminiuose rinkimuose, kurie buvo vieninteliai, turintieji bet kokios reikšmės Pietuose. Tais metais tačiau Aukščiausiojo Teismo nutarimu buvo uždrausta tokia diskriminacija. Dabar apie 1,200,000 balsavimo amžiaus negrų (apie 25 proc. viso skaičiaus) yra užsiregistravę balsuoti.

Neseniai Kongrese pravesto Civilinių Teisių Akto palaikytojų nuomone šis naujas įstatymas šį skaičių padarys dar didesniu.

Į negrų progresą tačiau negali būti žiūrima tik iš politinio taško. Faktas yra, kad maždaug 18 milijonų negrų šiame krašte juda visais frontais savo teisių, kaip lygių piliečių, pripažinimo kryptimi. Į tai įeina ne tik politiniai dalykai, bet taip pat ir socialinė bei ekonominė lygybė.

JAV-ėse šiandien negras (ar bent jo vadai) turi labai aiškias nuomones, kurią vietą negrai turėtų užimti Amerikos visuomenėje. Į negro siekius šiandien vis daugiau turėtų būti atsižvelgta su pilnu respektu, kaip į *asmenį*. Ypač jaunesnio amžiaus negrui tai reiškia daug daugiau, negu tik ekonominė galimybė ir daugiau net, negu segregacijos galas. Galutinam analize reiškia, kad jis reikalauja to pačio statuso, kurį turi bet kuris Amerikos pilietis, ir tuo atžvilgiu jo odos spalva turi lygiai tokią pat reikšmę, kaip ir jo akių spalva.

Tik neseniai, pavyzdžiui, laikraščiai buvo pilni visokių aprašymų apie įvykusius Mississippi susikirtimus su baltaisiais. Penkiolika žmonių buvo sužeisti, kai apie 100 negrų pamėgino pasinaudoti paplūdymiu, skirtu baltųjų naudojimui.

Kažin, ar negrai iš tikrųjų ėjo į tą paplūdymį tik iš didelio noro pasimaudyti ar saulėje pasikaitinti. Jie tuo parodė pasipriešinimą prieš uždraudimą maudytis vien dėl jų rasės. Tai jiems reiškė, kad negrai yra laikomi žemesniais už baltuosius.

Todėl šiandien negrui gal būt daugiausia rūpi padaryti galą tiems visiems susiaurinimams, visoms likusioms segregacijos ir diskriminacijos vietovėms ir visoms kliūtims, kurios neleidžia Amerikoje įvykdyti lygybės visiems jos piliečiams. Negras daugiau nebepriims antros klasės piliečio statuso. Jis lygiai taip pat, kaip ir militantas segregacijonistas, nepasitrauks iš savo užimtos pozicijos. Dabartinio negro laikysenoje yra tvirtas nusistatymas, aiškiai matoma intencija siekti savo tikslo ligi galo, su baltųjų pagalba ar be jos.

Tipiškas šios laikysenos nusakymas pasirodė neseniai vedamajame straipsnyje paskutinėje *Journal of Negro Education* laidoje.

American Council

Aš kritau už tave

Ištrauka iš poemos apie Vytautą Montvilą

Aukštu žvaigždžių keliu, išminties ereliu
aš lekiu pasitikti naujos rytdienos;
ar šaukiu, ar tyliu—aš pamiršt negaliu
vakarykščios dienos kruvinai purvinos.

Užsimerkiu—regiu, atsimerkiu—drebu,
saulės šviesą užstoja juoda giltinė;
negaliu aš įveikti pradėtų darbų,—
praeitis nepaleidžia iš rankų manęs.

Pasijutęs staiga geležiniuos naguos,
nuėjau, kur tyliau, nuošaliau ir žemiau;
aš buvau, kaip ir jūs,,
paprasčiausias žmogus,—
jei ir žūsiu, maniau, tai tenai, kur gimiau.

Aš kaip vaikas mąsčiau:
ar vogiau, ar žudžiau?
Išbandysiu, ar žemėje žmonės—vilkai?..
Aš kasdieną jaučiausi tvirčiau, išdidžiau,—
kad artėja mirtis, nežinojau, draugai.

Ant kupstelio žolės, po šaka drebulės
aš galvojau pabėgęs iš mūro namų:
gal surankiot iš oro pabertas eiles
ir paslėpt po patrankų giliu arimu?

Karo dūmuose duso visa žmonija,
sviedinių išmesta ant karštų akmenų.
Aš buvau po žeme, aš buvau ugnyje,
bet, kaip matot, ir vėl su jumis gyvenu.

Tai gal aš, pasakysit, akmuo ar vanduo?
Bet akmuo—sutrupės, o vanduo—išgaruos.
Su tavim aš esu, su žeme aš skrendu,
aš su saule sukuos iš rytų vakaruos.

Aš pavasarį kylu suminta žole.
aš žiemoju sukaustytas šaltu ledu,
amžinai gyvenu panerių pušele
su šimtais pamirštų po velėna vardų.

Stok, praeivi, palauk,—
mūsų daug, mūsų daug—
milijonas, gal būt—aš teisybę kalbu;
iš žemynų kelių čia draugų suradau
po didžiuoju sušaudytų brolių kapu.

Aš pažįstu tave ir matau, ir girdžiu,
ir kasdien su aušra aš tą patį sakau.
nepamirški liepsnojusių vakar širdžių,—
neprašau—nesiklaupk,
tik, gal būt, susikaupk.

Šalia kelio, slėny, kurį kojom mini,
kur atklydai, gal būt, pailsėt po darbų,
ten, drauguži, tikriausia, išgirsi mane
ir pajusi, gal būt, kad teisybę kalbu.

Nežinau, kur esu? Gal manai—ant dausų?
Prie tavęs aš arti—paklausyki—girdi?
Su tavim aš, broleli, kasdieną esu,—
tik paieškok,—surasi ir savo širdy.

Ta kryžiuota angis sukapota atgis,
Pasijutus, kad nieko aplinkui nebėr;
ar matai,—primerkta kruvina jos akis,—
ji įgilti ir miegančiam nesudrebės.

Tu aukštai pakilai. Suvilios angelai,—
iš toliau ir šlykštynė atrodo graži.
Sujudėjo ir vėl to žvėries gabalai,—
pagalvoki, gyvasis žmogau, dievaži!

Aš tikiu tavimi, aš esu tavyje,
aš kritau už tave, kad gyventum ilgai.
Mūsų širdis surišo raudona gija,
mes—neužbaigto žygio draugai.

Teofilis TILVYTIS

KYLIO UOSTE

Kylio uoste jurginai pražydo.
Krykštė vaikas ant motinos rankų.
Rankom rodė mums vokietė—gidė.
Slėptuves, sudaužytas patrankų...

Šalia gatvės riogsoję griuvėsiai,
Mus lydėjo lyg šmėklos paklaikę...
O į saulę rankas vaikas tiesė,
Lyg ir jis čia balsavo už taiką.

Ir lyg kraujas vyšnios raudonos
Degė kekėm sunkiom nukarę.
Pamažu plaukė gatvėmis žmonės,
Lyg padegėliai grįžtą iš karo...

Veidus šiurino pamario vėjas,
Drungnas vėjas,
tarytum prieš lietų...
Šiam griuvėsių mieste aš norėjau,
Kad visi apie taiką kalbėtų.

"Pergalė," Nr. 9, 1959

Naujas mokslo atradimas gydymui sklerozės

Per paskutinius dešimtmečius vaikų mirtingumas sumažėjo dešimtimis kartų, o pagyvenusių žmonių mirtingumas — tik dešimtimis procentų. Tokios "neteisybės" priežastis ta, kad medicina rado veiksmingas priemones kovai su vaikų ir jaunuolių ligomis, o didžiausia suaugusiųjų ir pagyvenusių žmonių rykštė — aterosklerozė — nenugalėta iki šiol.

Aterosklerozę sukelia kieta, panaši į riebalus, vandenyje netirpstanti medžiaga — cholesterinas, nusėdanti ant vidinių arterijos sienelių. Cholesterino plokštelės didėja, suauga, apauga jungiamosiomis medžiagomis, kalkinėmis nuosėdomis. Dėl to susiaurėja arterijos skersmuo, sutrinka širdies - kraujo indų sistemos darbas. Tai ne tik sunki liga, bet ir dar sunkesnių susirgimų — infarkto, insulto, stenokardijos ir kitų ligų priežastis.

Daug kas galvoja, kad aterosklerozė atsirado neseniai. Bet jie klysta. Neseniai atlikti mumijų tyrinėjimai parodė, kad jau senovės Egipto faraonai sirgo ateroskleroze. Bet per ištisus keturis tūkstančius metų taip ir nebuvo surasta kovai su ja veiksmingų priemonių. Atvirkščiai, mūsų dienomis ji tapo labiausiai paplitusia ir pavojinga liga, beveik tokia pat žmonijos rykšte, kaipp viduramžiais maras arba cholera. Pristabdyti jos atsiradimą galima tik dieta ir fiziniu darbu. Vien tik atsisakydami produktų, turinčių cholesterino, pavojaus neišvengiame, nes tik 20 procentų cholesterino gaunama su maistu, o 80 procentų sintezuojasi pačiame organizme. Cholesterino perteklius kenksmingas ne tik kraujo indams, bet ir kitiems organams. Taip, pavyzdžiui, kristalizuodamasis tulžies pūslėje ir takuose, jis iššaukia labai skausmingą tulžies akmenų ligą.

Dabar kovoje su skleroze, atrodo, įvyko persilaužimas. Mokslininkai visai priartėjo prie daugelio tūkstantmečių problemos išsprendimo.

Prieš keletą metų gydytojai pastebėjo, kad kasdieniniame maiste pakeitus lašinius ir karvių sviestą augalinių aliejumi, kraujagyslėse sumažėja cholesterino nusėdimas. Tyrinėdami to proceso mechanizmą, Nagpuro universiteto biochemikai indai mokslininkai Natas, Saikija ir Jupinas iš augalinio aliejaus išskyrė sudedamąją dalį, kuri šalina iš organizmo cholesteriną. Maža to, jiems pavyko gauti ją sintezės būdu. Sintetinės medžiagos veikimas pasirodė labai stiprus. Mokslininkai maitino bandomuosius gyvulius maistu, turinčiu ypač daug cholesterino, ir sukėlė jiems smarkią aterosklerozę. Bet tie gyvuliai, kuriems tuo pat metu davė sintetinį "anticholesteriną" nesusirgo, o cholesterino kiekis kraujuje nepadidėjo. Paprastą augalinį aliejų veikiant naująja sintetine medžiaga, žymiai padidėja jo gydomosios savybės.

Tuo pat metu indų mokslininkai nustatė, kad margarinas, nors ir pagamintas iš augalinių aliejų, neapsaugo nuo sklerozės.

Ne mažiau sėkmingai už indų mokslininkus tyrinėja aterosklerozės problemas ir lenkų mokslininkai. Krokuvos vaistų fabriko laboratorijoje jau gaminama pirmoji bandomoji preparato partija. Jis ne tik apsaugo, bet ir gydo jau atsiradusią aterosklerozę. Šis preparatas, sutrumpintai vadinamas MBCA, panašus į nelabai tirštą, truputį gelsvą aliejų. Chemikai šią medžiagą žinojo jau seniai, bet tik neseniai Krokuvos farmacijos instituto profesorius Supnevskis atrado, kad ji tirpdo cholesterino plokšteles. Penkis metus jis darė bandymus su gyvuliais. Drauge su savo bendradarbiais jis sukeldavo žiurkėms ir balandžiams sklerozę, maitindamas juos maistu, turinčiu daug cholesterino, ir pašalindamas iiems dalį skydinės liaukos. Po to jiems duodavo MBCA, ir prasidėdavo atvirkštinis procesas: cholesterino plokštelės ištirpdavo, o atsiradusios opos užgydavo. Gydomieji gyvuliai gyveno dvigubai ilgiau už kontrolinius.

Penki metai laboratorinių bandymų su gyvuliais leidžia pereiti prie klinikinių tyrinėjimų su žmonėmis. Galima tikėtis, kad tai bus atlikta per palyginti trumpą laiką, ir tada aterosklerozė irgi bus nugalėta, kaip tapo nugalėti cholera, raupai, maliarija ir daugelis kitų ligų.

J. PETROVSKIS

MIKROMEGAS

Žiūrint pro mano akinius

ROJAUS MIZAROS AUTOPORTRETAS

Sakoma, kad žmogų negalima pažinti neskaičius jo autobiografijos, o jei kuris jos neparašė — to niekad nuodugniai nepažinsi ir nesuprasi. Rojus Mizara, regimai, nenori kad apie jį kiltų kokių nors abejonių, todėl jis mums pateikia apie save žinių nuo pat lopšio, iki dabarties (ne iki grabo). Iš jo knygos mes sužinome kada ir kur jis gimė, kur mokėsi, ką dirbo, kaip save lavino ir kokiu etapu iš paprasto Dzūkijos bernelio tapo pirmaeiliu lietuvių pažangiečių veikėju.

Jo vaikystė buvo labai varginga, jam teko gana anksti pačiam savo valtį vairuoti: "Neturtingi mes buvome ir dėl to, kad daug mūsų gimė, daug sirgo ir mirė. Visokios nelaimės mėgo mus apsėsti", sako autorius... "Kiekvieną pavasarį, išsibaigus bulvėms ir rugiams, kai ir pinigų nebebūdavo, tėvas eidavo skolintis pas turtingesnius kaimynus. Dažnai į rugius pridėdavo grikių lukštų arba pelų, kad būtų daugiau duonos. Tada visą tą mišinį naminėmis girnelėmis sumaldavome, kepdavome ir valgydavome... Mėsos ragaudavome tik sekmadieniais, ir tai ne kiekvieną: pavasarį — tik per didesnes šventes."

Tačiau jaunas organizmas, ypatingai kai nestinga ryžto, energijos ir noro kopti aukštyn—nugali visas kliūtis. Rojus yra savamokslis. "Neatsimenu — jis sako — kada išmokau skaityti". Tik didelių pastangų ir sugebėjimų dėka jam pavyko prasimušti į gyvenimo viršūnes. Jo gyvenimo pradžią ypatingai sunkino dar ir ta aplinkybė, kad labai anksti mirė jo motina, jam teko augti dviejų pamočių globoje: "Pamotė mušė vaikus, o tėvas mušė ją". Troboje vaikų visas skruzdėlynas, maisto stoka... Apie sistematų mokslą negalėjo būti nei kalbos, teko pasikliauti kaimo "daraktorium" ar dvaro panelės kartkartine paslauga. Kiek prakutęs, ir jis tapo "daraktorium", mokė kitus.

Rojui teko piemenauti ir pusberniauti. Makniūnų dvare jis dirbo už dešimtį kopeikų per dieną. Tame dvare uždarbiavo jo tėvas ir visas nuskurdęs Savilionių kaimas.

Nepaprastas Rojaus ryžtas jį ištraukė iš kaimo aplinkos gana anksti. Paaugėjęs, jis gavo vietą Merkinės valsčiaus raštinės sargo. Uždarbis ir ten ne kažkoks, bet vis tik ir devyni rubliai mėnesiui geriau, nei kaime bernauti. Iš ten jis 1913 metų vasarą atvyko ir į Jungtines Amerikos Valstijas. Amerikon "laimės ieškoti" atėjo ir kiti keturi jo broliai.

Ir čia atvykęs Rojus stengėsi lavintis, ko nors siekti. Jis nenorėjo tenkintis paprasto pramonės darbininko likimu, jis troško mokytis spaustuvininko amato. "Keleivio" leidykla buvo jo pirmoji mokykla. Apie buvusį savo bosą J. Gegužį, Mizara ir dabar yra labai prastos nuomonės, nes jį tas nepaprastai išnaudojo. Kiek pramokęs, jis dirbo net keliose lietuvių spaustuvėse linotipininku, o iš "Laisvės" spaustuvės—jam atsidarė kelias ir į redakciją. Nuo tada jo žvaigždė pradėjo kilti. Jis dirbo "Vilnies" redakcijoje (Čikagoje), jį komitetai siuntė į Argentiną ten ėjusio "Rytojaus" redaguoti, jį siuntinėjo su visokiais maršrutais po Amerikos lietuvių naujokynus kalbų sakyti ir, svarbiausia, — pinigų rinkti. Galiau jo svajonė išsipildė, jis tapo vyriausiuoju "Laisvės" redaktoriumi! Tai didelių jo pastangų vaisius.

1931 m. Rojus Mizara važinėjo po Tarybų Sąjungą ir studijavo tenykštį žmonių gyvenimą. Jis ten susitiko su įžymiais revoliucijos vadais ir savo senais pažįstamais. V. Kapsukas jam buvo pažįstamas iš Filadelfijos laikų, kai jis redagavo "Kovą" ir "Naująją gadynę"; Mizara tuomet ten dirbo presmanu. Kapsukas daug ten jam padėjo.

Ši Rojaus Mizaros knyga nėra jo autobiografija tikrąja to žodžio prasme. Jis tuo jos ir nevadina, tik —"Žvilgsniu į praeitį". Autorius, išeidamas iš to žanro, nors ir nevisai chronologine tvarka, pateikia skaitytojui trumpas keleto jau mirusių veikėjų biografijas, papasakoja apie įvairias organizacijas, suvažiavimus ir bendrai apie visuomeninę veiklą.

Nesuprantu, kodėl autorius sako, jog "Mano apysakos-romanai, sakyčiau, priklauso kritinio realizmo žanrui". Man rodos, kad jo raštai, bent tūli jų, savo turiniu, metodika ir išvadomis—stovi gana arti socialistinio realizmo, ne vien tik kritinio.

Rojus Mizara yra gana plačių užmojų žmogus. Jis nesitenkina tik viena vaga, jis nori pažinti visą lauką! Gyvendamas Bostone jis susipažino su kompozitorium Miku Petrausku, stojo "Gabijos" choran ir jo muzikos mokyklon—lavinti savo balsą bei muzikinį žinojimą. Pagaliau jis baigė Petrausko mokyklą su chorvedžio laipsniu, nors choro vesti jam ir neteko. Bostone jis įsitraukia į gana platų meno mėgėjų darbą: dainuoja choruose, vaidina dramose, operetėse, dainuoja solus ir t.t. Jį visa tai domina, jis tuomi džiaugiasi.

Tačiau jį stipriai vilioja politiniai-visuomeniniai horizontai. Pradėjus redaguoti laikraščius ir bendradarbiauti įvairiems leidiniams, o vėliau ir noveles rašyti,—scenai ir muzikai laiko nebeliko. Betgi jis neužmiršo ir rampos šviesų bei tų žmonių, kurie scenoje dirba. Aktorių bei režisierių prašomas, Mizara parašė jiems kelias pjeses; kai kurias jų jis pats režisavo ir vadovaujamus vaidmenis vaidino.

Kaszin ar rastum kitą Amerikos lietuvį, kuris būtų daugiau apvažinėjęs šį kraštą, daugiau kalbų pasakęs ar daugiau dirbęs kairiosios srovės organizacijų naudai? Ypatingai daug laiko ir pastangų jis pašventė organizavimui ir auklėjimui Lietuvių Darbininkų Susivienijimo, nūnai turinčio apie 6,000 narių ir suvirš milijono dolerių turto. Nėra tokios pažangiosios organizacijos, kuriai Mizara nepriklausytų ar joje neveiktų.

Praeitų metų pavasarį jisai išvyko į Tar. Lietuvą, kurioje išbuvo daugiau kaip pusę metų. Ten jis išvažinėjo visą šalį, Lenkiją ir Rusijos dalį. Jis ten sakė kalbas, dalyvavo įvairiuose posėdžiuose bei šiaip pramogose, matėsi su Lietuvos vadais, studijavo krašto ekonominę bei kultūrinę padėtį ir visa tai paskelbė spaudoje. Be suklydimo baimės galima sakyti, jog šiuo metu R. Mizara yra vienintelis žmogus, galįs autentiškai kalbėti apie Lietuvos gyvenimą, jos užmojus bei aspiracijas.

Autorius savo knygoje plačiai kalba apie Amerikos lietuvių politinį bei kultūrinį gyvenimą: suvažiavimus, seimus, prakalbas, mitingus, koncertus, operetes ir šiaip didesnes iškylas.

Tai kone Amerikos lietuvių istorija miniatūroje. Man rodos, nereikėjo praleisti ir 1939 metais Brooklyne įvykusios ir Lietuvių Dienos (Pasaulinės parodos metu). Tai buvo grandiozinis lietuvių sambūris, nepaprasta jų kultūrinio momento šventė, kurios choriniame koncerte dalyvavo dainininkų daugiau, nei kokiame kitame šio krašto lietuvių išstojime. Tai buvo visų Amerikos lietuvių Diena, kuriai neoficialiai bet simpatingai talkino ir "Laisvė": dėjo įvairius pranešimus, ragino lietuvius joje dalyvauti, skelbė jos programą ir t. t. Veikiausia šis svarbus įvykis buvo nepaminėtas todėl, kad jis išsprūdo autoriui iš atminties.

Leidėjams būtų galima pastebėti tai, kad jie "sufonetindami" kai kuriuos angliškus asmenvardžius ar vietovardžius taip juos sugadina, kad suvis negalima jų suprasti ar atpažinti!

Pav., ir šioje knygoje iš Pearl Harbor (Perlų Uosto) jie padarė Pirl-Charborą, iš Rosevelto Ruzveltą ir pan. Lietuvos veikėjai, anglų kalbos pramokę tik iš vadovėlių, o šnekamosios kalbos negirdėję, mano, kad raidė e visuomet tariasi kaip i, a kaip e, i kaip ai ir t.t. Tačiau a anglų kalboje turi net kelis garsus. Dėl šios netobulos tarties Lietuvos ūkis klaidingai vadinamas "ferma." Amerikonai "farm" taria su plačiąja a, kaip lietuvių žodyje proletaras ir pan. Dvi o nevisuomet tariama kaip u, bet dažnai kaip o (floor, door, etc.). Roosevelto amerikonai niekad nevadina Ruzveltu; tai daro tik tūli ateiviai. Tokiuose žodžiuose kaip harbor, honor ir tolygiuose, h visai neskamba, tariasi kaip arbor, anor. Gi taisytojai "sufonetino" taip, kad iš Arboro jie padarė Charborą, kaip Charkovą ar Charbiną. Perl netariamas kaip pirl, bet—piorl. Jei jau laikytis fonetikos, tai reikia neužmiršti ir teisingos žodžio tarties!

Bendrai imant, Rojaus Mizaros autoportretas yra gana įdomus ir patrauklus; tai stambi asmenybė! Jo darbštumas ir gabumai jį iškėlė į neginčijamus kairiosios srovės vadovus, jo ryžtas ir energija gali būti pavyzdžiu kitiems.

R. Mizaros "Žvilgsnį į praeitį" šiemet išleido, kaip ir kitas aštuonias jo knygas, Vilniaus Valstybinės grožinės literatūros leidykla. Leidinys paruoštas labai gražiai, skoningai.

ALDLD REIKALAI

LLD SUVAŽIAVIMO PROTOKOLAS

Liepos mėn. 3-čią dieną, Broadwood viešbutyje, Philadelphia, Pa., Lietuvių Literatūros Draugija laikė visuotiną suvažiavimą.

10:10 val. suvažiavimą atidarė A. Matulis. Po trumpos įvadinės kalbos, jis pakvietė LLD Centro Komiteto pirmininkę K. Petrikienę pradėti suvažiavimo darbą. Petrikienei pirmininkavimą perėmus, buvo perskaitytas ir priimtas dienodarbis; išrinktas suvažiavimui prezidiumas: pirm. J. Kunca (iš New Haven, Conn.), jo pagelbininku A. Matulis (vietinis), sekr. A. Kandraška (iš Bostono). Taipgi iš trijų asmenų išrinkta įnešimų, sveikinimų ir rezoliucijų komisija: Mažeika, Karosienė ir Stanislovaitienė.

Iš dienodarbio sąrašo, J. Kuncai perėmus pirmininkavimą, Centro komitetas raportavo.

Pirmiausia, nors ne ilgą, bet gerai sutvarkytą dviejų metų veiklos raportą C. K. pirm. K. Petrikienė perskaitė, kuris buvo vienbalsiai priimtas. Apart kitko sakė ji, kad nedaug naujų jėgų į LLD organizaciją atėjo. Ji priminė ir 1959 metais 40-ites amerikiečių-lietuvių kelionę po Lietuvą. Ji tęsė: "Turistai sugrįžę dokumentaliai įrodė, kad nemažai progreso dėl žmonių gerovės Lietuvoj padaryta." Ji sakė, kad ir šiais metais kelios lietuvių grupės iš Amerikos vyksta į savo tėvų žemę. Tikimasi, kad ir šių metų ekskursantai pasidarbuos, kaip pereitais metais. Ji pabrėžė, kad Stanislovaičiai labai daug pasidarbavo paskelbime to, kas vyksta Tarybų Lietuvoje. K. P. gyrė, kad L. L.D.-CK sklandžiai veikia, suminėjo ir kitus org. veiklesnius asmenis (dovanosite už jų vardų neužrašymą).

Pranešimas vienbalsiai buvo priimtas.

Centro Komiteto sekretoriaus, Jono Grybo raportas buvo maždaug toks: nekurios kuopos finansiniai ir narių skaičiumi stovi prastai. Tačiau yra kuopų, kurios labai pavyzdingai veikia. Pav., 79 kp., Plymouth, Pa., drg. Žilinsko pastangomis buvo iš "mirštančios" atgaivinta ir gyvuoja labai gerai. Apie 70 kuopų gerai darbuojasi, o apie 17 yra blogų kuopų. Į CK šiais metais daugiau įėjo, negu 1959 metais, literatūros irgi daugiau šiais metais parduodama bei platinama.

Sekretoriaus raportas su pagyrimu vienbalsiai priimtas.

CK kasierius Povilas Bechis, trumpai raportavo finansinį stovį. Jis sakė, kad CK pinigų klausime neblogai sustovi. Be kita ko, jis džiaugėsi tuom, kas yra vykdomą mūsų senoje tėvynėje.

Jo raportas priimtas vienbalsiai.

Toliau sekė žurnalo "Šviesos" redaktoriaus A. Bimbos raportas. Jis sakė, kad pora metų atgal, Pittsburghe, nutarta žurnalą sulaikyti tik tuomet, jeigu jau mes nebepajėgtume dėl finansinių ar kitokių trūkumų "Šviesą" išleisti. Taipgi jis pabrėžė, kad darbo žmonėms būtų klaida pasiduoti bile kliūtims susidarius, tai yra nuleisti rankas organizaciniame darbe bei spaudos platinime. Nors gauname knygas iš Lietuvos, bet dėl dvasinių jėgų silpnėjimo A. B. skundėsi, sakydamas, kad rašėjų pas mus mažai, raštų suteikime našta krinta ant kelių asmenų pečių. Kvietė visus galinčius rašyit prisidėti su raštais dėl žurnalo "Šviesos". Raportas vienbalsiai priimtas.

Dabar pirm. J. Kunca pakvietė svečią iš Kanados, K. Kilikevičių, pakalbėti. Kilikevičius perdavęs amerikiečiam gerus linkėjimus nuo lietuviškų pažangių organizacijų, kvietė be sustojimo dirbti iki asmeninio 100 metų amžiaus. Sakė jis, kad Amerikos lietuviai ne tik padėjo Kanadoj sutverti Literatūros draugiją, jie gelbėjo ir "Liaudies Balso" išleidimo darbe. Nors skundėsi dėl esamų silpnumų LLD kuopose, bet abelnai imant, Kanados lietuvių org. sustiprėjo nuo to laiko, kai ekskursantai grįžę iš Tarybų Lietuvos papasakojo apie ten daromą progresą dėl visuomenės gerovės. Taipgi nusiskundė reakcija, ypatingai Montreale smarkiai kenkianti darbo žmonių organizacijoms. Kilikevičiaus kalbą delegatai palydėjo garsiais aplodismentais.

Už mandatų komisiją raportavo Anna Wellus. Ji pranešė, kad iš kuopų yra atsiųsti 65 delegatai; prie jų pridėjus CK valdybą, trijų apskričių delegatus ir svečią-delegatą iš Kanados sudaroma iš 75 delegatų ir nemažai svečių LLD konferencija. (Svečiams buvo suteiktas patariamas balsas).

Mandatų komisijos pranešimas vienbalsiai priimtas.

Pakviestas Rojus Mizara tarti žodį. Šį sykį jis mažai tekalbėjo, pasižadėdamas, kad kai bus diskusijos klausime, kaip su Lietuva bendradarbiauti, jis tuomet daugiau pasisakys apie amerikiečių lietuvių kultūrinius ryšius su mūsų broliais-sesėm Lietuvoj.

Po to sekė V. Andrulio kalba. Be kita ko jis sakė, kad ir mažose lietuvių kolonijose yra svarbu dirbti, organizuoti ir skleisti apšvietą. Taipgi Vincas barė tuos, kurie skundžiasi "devyniomis" ligomis.

Po Andrulio kalbos buvo nutarta turėti "palaidas" įvairiais klausimais diskusijas, liečiant CK valdybos raporttus. Tos diskusijos tęsėsi tik kelioliką minučių, imta apkalbėti žurnalo "Šviesos" reikalai.

Gilmanas plačiai kalbėjo žurnalo raštų reikalu; žinoma "Šviesos" redaktorius A. B. plačiausiai nušvietė kaip ateityje pagerinti ir net padidinti žurnalą. Iš visų diskusantų, ėmusių balsą, buvo galima lengvai daryti išvadą, nes dauguma pasisakė už "Šviesos" ir ant toliau leidimą, didinimą ir neprofesionalų rašėjų raštų talpinimą.

Drg. A. Bimba padarė sutrauką visų išsireiškimų dar sykį kviesdamas visus lygiai, kaip vyrus, taip ir moteris rašinėti žurnalui bile klausimais, visokiomis temomis. O jei kuris prisiųstas straipsnis nebūtų patalpintas "Šviesoj", tai dar nereiškia, kad to rašto asmuo turėtų sustoti rašęs.

Pirma LLD suvažiavimo sesija užsidarė 1:10 val.

Pirm. J. Kunca 2-rą LLD suvažiavimo sesiją atidarė 2:30 valandą.

Pirmiausia diskusuojama knygų leidimo reikalai. CK rekomenduoja: Lietuvoj parašytą "Ite, Missa Est!"(Reiškia: "Eikite, Mišios Pasibaigė"!) Knygos autorius yra buvęs kunigas Ragauskas. Antra — R. Mizaros parašyta,— "Žvilgsnis į Praeitį". Net 16 delegatų ėmė balsą šiuo klausimu diskusuoti, tačiau prie aiškios išvados neprieita ir visas reikalas knygų leidimo klausime paliktas CK valdybai daryti taip, kaip jie geriausiai išmano ir sąlygos leidžia. Dargi buvo pranešta, kad CK renka medžiagą dėl išleidimo istorijos apie lietuvių pažangiečių veiklą Amerikoj. Nors ir lėtai, bet darbas eina pirmyn. Čia irgi pageidaujama, kad iš visų J.A. V. lietuviškų kolonijų galintieji plunksną vartoti, parašytų apie darbininkų kovas praeityje ir prisiųstų CK.

LLD ateities pagerinimo klausime ėmė balsą J. Gasiūnas, sakydamas, kad būtų geras daiktas pasiėmus "Laisvės" ir "Vilnies" skaitytojų adresus ir pas juos nuėjus pakalbinti prisirašyti prie mūsų apšvietos draugijos. CK sekr. J. Grybas rūsčiai barė už suvienijimą mažesnių kuopų. Jis sakė, kad iš dviejų kuopų valdybų sudaryta viena valdyba daug mažiau atlieka organizacinio darbo...

CK pirm. K. Petrikienė sakė, kad dabar pas mus jau pradeda ateidinėti ir "dipukai", ypatingai tie, kurie nori atlankyti gimtąjį kraštą. Buvo tokių, kurie išsireiškė, kad nereikėtų perdaug gerų vilčių dėti ant iš Lietuvos pabėgusių elementų.

S. Penkauskas ir kiti delegatai išsireiškė, kad Amerikos lietuvių ekskursantų lankymasis į Lietuvą nemažai prisidėjo prie palaikymo LLD tvirta organizacija..

Diskusuota apskričių veikla. Būtų gerai, kad apskričių komitetai savo ribose prižiūrėtų — kreiptų daugiau dėmesio į tai, kas liečia kuopų bei pavienių asmenų veiklą. Tuo klausimu J. Kunca davė įnešimą: palikti apskr. komitetams tame reikale išsidirbti planus. Įnešimas buvo paremtas ir vienbalsiai priimtas.

Stanislovaitienė iš daugelio vieną LLD suvažiavimui sveikinimą perskaitė. Iš viso su sveikinimais suplaukė $757. Sveikinimų pranešimas palydėtas garsiais aplodismentais.

Kultūrinių ryšių su Tarybų Lietuva klausimu kalbėjo Rojus Mizara. Be kitko, R. M. priminė, kad Lietuvos žmonės myli Amerikoj parašytas ir išleistas knygas.

Paskutinis link kultūrinės veiklos tarp amerikiečių ir T. Lietuvos kalbėjo svečias iš Kanados. Sakė jis, kad vienas dipukas bizniškais sumetimais rodo Kanados lietuviams iš Lietuvos gautus filmus, su kurių pagalba skelbia mūsų gimtinėj vykstantį progresą. A. Bimba perskaitė ant greitųjų paruoštą rezoliuciją, nes nekurie rezoliucijų komisijos nariai išvyko anksčiau į namus. Rezoliucija kalba dar apie esamą derlingą dirvą organizacinei veiklai, ypatingai dar mes galime daug pasidarbuoti su T. Lietuva kultūrinių ryšių reikale; koegzistencijos tarp kapitalistinių ir socialistinių reikalas labai svarbus, ypatingai taikos išlaikymas. Taipgi rezoliucijoje kalbama apie socialės apdraudos pagerinimus, rėmimą gerų bilių kongrese ir senate. Rezoliucija vienbalsiai priimta.

Juozas Kunca suvažiavimą uždarė 5:10 valandą popiet.

Sekr. **A. Kandraška**

Worcester, Mass.

Kokių tai biaurių šmeižikų yra!

"Keleivio" 28 numeryje "Senas Narys" skaudžiai muša pats save. L.S. ir D. Draugijos Olympia Parko specialųjį susirinkimą aprašydamas, kas link sumanymo parduoti tą parką, rašo, kad "šeimininkauja komunistinio fronto žmonės, todėl ir to parko žmonės nelanko ir nelankys, kol jį komunistai kontroliuos".

Visų pirma parką parduoti sumanymas kilo, kad nebėra kam dirbti: vieni pasenę, kiti išmirę. Pats "Senas Narys" minėtame susirinkime užkaitęs agitavo parką neparduoti, dabar biauriai šmeižia Draugijos darbuotojus, administraciją.

Tai kur jau tinka tokia agitacija, kad žmonės nelankytų parko? Taip susikompromituoti ir taip biauriai šmeižti ir gali tik "Keleivio" peckeliai. Neparduokim Parko ir nelankykim Parko. Ar begali būti didesnė beprotystė? Ir pats sakosi esąs "senas narys".

Irgi Senas Narys

Lietuva paveiksluose

Telšių "Masčio" trikotažo fabrike platų užmojį įgavo socialistinis lenktyniavimas už komunistinio darbo kolektyvo vardą. Šiais metais viena pirmųjų fabrike šį vardą iškovojo V. Čeponio vadovaujama mezgėjų brigada. Brigados nariai ne tik nuolatos viršija gamybines užduotis, bet ir nuolat kelia savo kvalifikaciją, mokosi.

Nuotraukoje: komunistinio darbo mezgėjų brigada pertraukos metu.

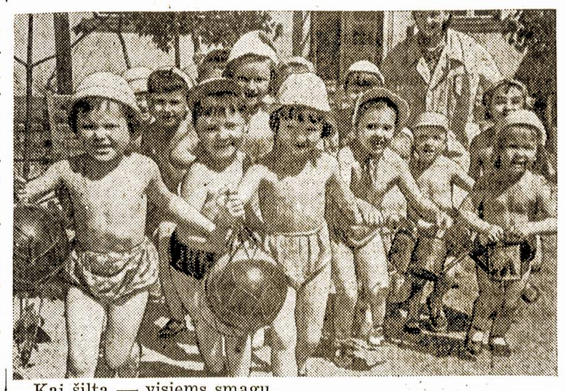

Kai šilta — visiems smagu.

Vilniaus "Raudonosios žvaigždės" kombinato vaikų darželio auklėtiniai.

Vilniuje, Valstybiniame akademiniame dramos teatre įvyko A. Arbuzovo pjesės "Tai buvo Irkutske" premjera.

Nuotraukoje: scena iš spektaklio (iš kairės) artistai H. Kurauskas, I. Gerasimavičiūtė ir T. Vaisieta.

Lietuvos pavilijonas Visasąjunginėje liaudies ūkio laimėjimų parodoje. Maskviečiai apžiūri eksponatus lengvosios pramonės salėje.

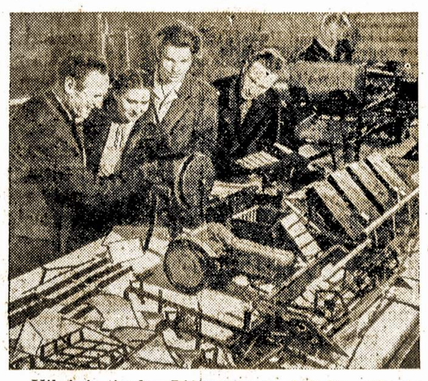

Vilniuje įvyko Lietuvos specialiųjų vidurinių mokyklų moksleivių meninės ir techninės kūrybos paroda. Beveik savaitę Vilniaus elektromechanikos technikumo auditorijose, sporto ir aktų salėse buvo demonstruojama daugiau kaip 2,000 respublikos technikumų ir specialiųjų vidurinių mokyklų moksleivių kūrybos eksponatų.

Nuotraukoje: vienoje parodos salėje.

Marijona Šarkiūnienė

Pastaruoju metu ir vėl mirtis išplėšė iš gyvųjų tarpo visą eilę man žinomų draugų ir draugių, ilgamečių mūsų darbuotojų. Deja, ne apie visus galima atskirai parašyti; ne visus teko ilgai ir asmeniškai pažinti.

Noriu tarti keletą žodžių apie vieną, neseniai su mumis atsiskyrusį asmenį — apie roselandietę - čikagietę **Marijoną Šarkiūnienę, su** kuria mano pažintis siekia ilgus metus.

Marijona Šarkiūnienė mirė š.m. liepos 10 d.

Pastaruoju metu liga ir kitos priežastys neleido jai veikti darbininkų judėjime; iš tikrųjų, per pastaruųjų metų eilę Marijonos sveikata buvo pakirsta, ir tai, be abejonės, sunkino buitį ir josios vyro, Juozo Šarkiūno, mano ilgamečio draugo.

Kadaise, prieš apie 40 metų velionė buvo labai veikli pažangiajame darbininkų judėjime. Uoliai ji dirbo anuometiniame Progresyviame Moterų susivienijime; gerai veikė ji ir visame pažangiajame Amerikos lietuvių judėjime. Ji buvo apdairi, ištverminga ir turėjo užtenkamai drąsos ginti mūsų judėjimą nuo priešų.

Atmenu, per ilgus metus J. ir M. Šarkiūnų buto durys buva atviros mūsų veikėjams. Atvykęs iš kur darbuotojas su organizacijos reikalais, visuomet Šarkiūnų buvo mielai pasitiktas, pavaišintas ir pernakvindintas. Tiesa, Šarkiūnai tuomet turėjo daugiau išteklių už kitus mūsų draugus, bet ne tiek tai svarbu; svarbu: jiedu visuomet buvo svetingi, draugiški.

Kai kada žmogų užpuola nelaimė po nelaimės. Taip buvo ir Šarkiūnų šeimai. Ir ši nelaimė, kurią minėsiu, buvo bene pati skaudžiausia, labiausiai atsilepusi į Marijonos sveikatą: gaisre (Tulsoje, Oklahomos valstijoje), tragiškai žuvo Šarkiūnų žentas Dale Fagan ir du anūkai; duktė Viola šiaip taip išsigelbėjo, bet baisiai apdegė.

Na, iš ši paskutinė ir didžiausia nelaimė tėvus skaudžiai pritrenkė, ypatingai Marijoną. Po jos jinai jau nebegalėjo atsigriebti.

Ilsėkis ramybėje, Marijona! O Tau, Juozai, ir jums Estelle ir Viola, taipgi visiems giminėms ir draugams — nuoširdi užuojauta.

R. Mizara

Nemaži melioracijos darbai atliekami Alytaus rajono "Raudonikių" kolūkyje. Baigus darbus, čia bus įsisavinta daugiau kaip 270 hektarų pievų bei šlapių dirvų. Šiuo metu kasamas pagrindinis 800 metrų ilgumo kanalas.

Nuotraukoje: darbininkai Juozas Petraška ir Juozas Marcinkevičius lygina pagrindinio kanalo šlaitus.

Kelmės vidurinės mokyklos pionieriai jau suruošė nemaža turistinių žygių po rajono įžymiąsias vietoves. Neseniai jie pabuvojo Kražių miestelyje ir apylinkėse, surinko daug įdomios istorinės medžiagos, o taip pat augalus herbarams.

Nuotraukoje: pionieriai kartu su savo vadove S. Labašauskiene tvarko žygyje surinktą medžiagą.

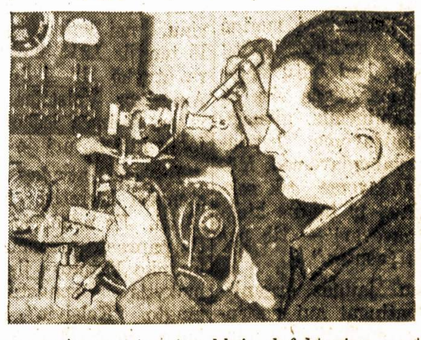

Kauno auteromonto gamykloje defektavimo posto brigada kovoja dėl komunistinio darbo brigados vardo. Brigadai sumaniai vadovauja Borisas Biriulinas, kuris gamykloje jau dirba 10 metų.

Nuotraukoje: B. Biriulinas.

Lietuviškas svetingumas

Lietuvių Darbininkų Susivienijimo keturioliktojo seimo banketas Philadelphijoj pasirodė majestotišku ispūdingumu. Banketas buvo svetainėj, kuri atrodė kaip kokia katedra architektūriškai ir spalviškai.

Salės galviny įrengtas galvinis — garbės stalas, už kurio sėdėjo net penkiolika vyrų ir moterų, susidedančių iš Centro komiteto narių ir garbės žmonių. Jų vidury radosi Julija Smithienė, vakaro vedėja, Philadelphijos darbininkų tarpe veikėja, kur, turbūt, niekados ir niekados nepraras savo gražumo ir jaunystės. Čia ir garbingasis ir čempijonas naujų narių įrašyme į LDS, Julius Neumannas, su mėlyna juosta pražambiai krūtinės, kurioj auksinėmis raidėmis įrašytas "Wisconsin".

Čia Julių organizacijos prezidentas Jonas Gasiūnas apdovanoja net su šimtine ir puse už jo įrašymą į LDS šiais metais net arti pusės šimto naujų ir jaunų narių. Garbingiausias čia čempijonas naujų narių gavime ir organizacijos budavojime! Vargiai kas kada tame darbe jam galės prilygti. Jis vertas kiekvieno cento dovanos.

Jeigu mūs Lietuvių Darbininkų Susivienijimas galėtų turėti tokių Julių apie šimtą visoje Amerikoje, koks tai būtų puikus dalykas! Jie išaugintų ir subudavotų milžinišką dydžio šių darbininkų savišalpos organizaciją, kurion galėtų sutilpti visi Amerikoje gimę lietuviai dėl savišalpos ir kultūrinės dvasios tais pamatais, kuriais šios organizacijos steigėjai jai suteikė—padėjo.

Nuo šio garbės stalo sklido per visą salę apvalūs-diskiniai stalai, dengti baltom uždangom, aplink kuriuos sėdėjo po aštuonis ar dešimt apie pora šimtų seimo delegatų ir svečių, vyrų ir moterų. Jų spalvingi aprengalai, ypatingai moterų spalvingosios vasarinės suknios sudarė kitų spalvų mirgėjimą svetainėje, padarant jų dar įspudingesne spalvose ir animacijoj.

Patiekalai ant stalų buvo kalakutiena plonai raikyta ir apklota ant dresingo, apipilta dažalu, su daržovių šalutiniais prieskoniais. Po to, sekė kava ir gabalėlis torto arba ledinė smetoninė košė.

Svečiai valgė ir šnekėjosi per suvirš porą valandų. Ant laimės man teko sėdėti šalia čikagietės Julijos Urmonienės, kuri pernai lankėsi Lietuvoj. O ji lankėsi ir Jonišky, kur mano numinti takeliai vaikystėj ir jaunystėj. Ji tiek daug žingeidaus man papasakojo apie Joniškį. Kur buvo rinka ir turgaus dienomis pavirsdavo į mėšlyną nuo arklių teršos, dabar ten parkas — poilsio sodas. Ji sako, joniškiečiai pastatė didelį Lenino paminklą su jo stovyla. Architektūriniai įspūdinga bažnyčia tebestovinti dabar prie to parko, vietoj prie purvinos ir mėšlyniškos turgavietės.

Tą turgavietę taip gerai atsimenu iš vaikystės dienų, Mat, čia mane "davatka" prirengė prie "komunijos šventos". Kada išleisdavo mus pabėgioti liuosai, nulėkdavome ton rinkon pažaisti, pasbitkauti. Ir tuoj čia man prisimena religinio mokymo pasekmės. Tai buvo ankstyvas pavasaris. Tūlomis dienomis dar gerokai sušaldydavo purvą ir arkliamėšlius ant rinkos. Kaip kada susidarydavo ant tos rinkos kova tarpe mūs katalikų vaikų ir žydų vaikų. Ir kokia dar kova! Mat, čia, netoli katalikų bažnyčios, buvo ir dvi žydų. Tai mes katalikų vaikai, kai kas praverdavo įeidamas žydų bažnyčios duris, mesdavome **s u š a l u s i u s** arkliamėšlius jos vidun. O žydų vaikai, mums atsimokėdami, tą darydavo katalikų bažnyčion, nors jiems daug buvo kėbliau, katalikiškoji aptverta geležine tvora, ne taip paranku žydų vaikams pasiekti jos atviras duris. Bet pasekmių turėdavo, kaip ir mes prie žydų.

Taip jau tuose religiniuose mokymuose yra. Mano dievas, tai bent dievas, o tavo — tai tik niekis, ant kurio net ir arkliamėšlį galiu mesti. Ironiškas svajonių konfliktas. Lietuvių tautai būt šimteriopai geriau, jeigu joniškiečiai paverstų ir vienokias ir kitokias tas bažnyčias naudingesniais namais.

Po valgio, prasidėjo lietuviškai draugiškas ir svetingas entertainmentas. Pasirodo, kad ir mažos, ale gabios meniškos jėgos daug gali tave sužavėti. Čia tik trys vakariečiai — Julius Krasnickas, Clevelando, ir Valerija Urbikienė su Radžiu Žilium, iš Chicagos. Ko mums nepridainavo savo varpiškais balsais! Dainavo jie ir pavieniai ir trio. O dėl klimakso? privertė jie mus sykiu dainuot "Kai aš turėjau kaime mergelę" ir kitas ir kitas. Negalėjome nei išsiskirstyti — norėjosi to visko daugiau, nors jau vidunaktis.

O visgi čia lietuviškoji širdis neturėjo pilnos progos pareikšti savo svetingumo. Mat, čia visas patarnavimas ir maisto sudėtis kaip ir pateikimas buvo samdytas ir prirengtas pagal jau seniai išvystytą tarptautišką madą. Taip tu bankete pavalgysi Philadelphijoj, Paryžiuj, Londone, arba Maskvoj. Taigi, mane mintis verčia paieškoti tikrosios lietuviško svetingumo širdies, kurią mintyj ir turiu.

Tryliktąjį LDS seimą turėjome Pittsburghe. Vietinės LDS kuopos pasiryžo pavaišinti seimo delegatus savo kaštais, širdžia ir fizinėmis pastangomis. Man teko laimė būti 142-os kuopos klube ir bankete.

Patekę į klubą nustebome jo gražiu įrengimu. Tau tuoj puola į akis ilgas mahoganio ir riešuto medžio žibantis ilgas šinkstalis. Grindys ir lubos plastmasinės. Sienos šviesiai žalsvai dažytos, tarpe kurių pilna reikalingų stalų ir kėdžių. Stalai ir kėdės kromiumo, žiba. Tas kaip tik ir tinka, rodosi, pittsburgiškam klubui. Švara pavaizdingiausia.

Nespėjus įžengti kluban, pasitiko visus jauni vyrai arba moterys ir prašė sėstis prie stalo patogiose kėdėse. Pirmiausia klausia, ką gersi, nes žino esi ištroškęs bile kada šiltame ore. Kiekvieną jie čia mato ir kiekvienam patarnauja pagal pageidavimą. Mane pasitiko jaunokas vyras, moters prijuoste prisikišęs, kaip tikras lietuviškas šeimininkas, pasiryžęs patenkinti vertingą svečią. Toks svetingumas man tuoj prisiminė Lietuvoje vestuvės, kurios tęsdavosi virš savaitės, stalais apkrautais valgiais, o šeimininkai vis tave ragino valgyti.

O kiti jauni vyrai ir moterys užsiėmę nešimu maisto ant stalų. Jau stovi didelės torielkos ant stalų, pilnos prikrautos baltos ir ruginės rupios duonos. Taipgi ilgiausios lėkštės artistiškai prieiliuotos įvairių daržovių, šviežių ir prezervuotų.

Lėkštė po lėkštės, torielka po torielkos sekė mėsos patiekalai — "cold cuts", taipgi įvairiausioj išdabintoj formoj. O ant galo dar ir lietuviškų kilbasų su kopūstais, be kurių tai būtų ne lietuviškas svetingumas priimti vertingus svečius.

Po jų sekė lėkštės, lėkštės ir pintutėlės pilnos pyragaičių, taipgi ir "babkos", tuščiaviduriai pyraragai. Tikrai lietuviškai tariant — stalai stačiai lūžo maistu, gardumynais, gėrimais...

Tai stebėtinas lietuviškos širdies dėjimas pastangų pavaišinti ir patenkinti svečius. Tai mat, kas darosi, kada lietuviška širdis turi progą išreikšti savo svetingumą.

A. Gilman

LIETUVOS MELŽĖJŲ IR KERDŽIŲ PASITARIMAS

Vilniuje įvyko visos Lietuvos melžėjų ir kerdžių pasitarimas.

NUOTRAUKOJE matome pasitarimo dalyves (iš kairės)— Alytaus rajono "Saulės" kolūkio karvių melžėją J. Tamulionytę. Vilkijos rajono Černiachovskio vardo kolūkio karvių melžėją E. Mikalauskaitę, Šilutės rajono "Pergalės" kolūkio karvių melžėją T. Bukalskytę, Ramygalos rajono "Aušros" kolūkio karvių melžėją V. Kairytę.

Salomėja Nėris TSRS Aukščiausios Tarybos VII sesijoje, kurioje Lietuva buvo priimta į Tarybų Sąjungos sudėtį.

Jonavos rajono P. Cvirkos vardo kolūkyje įrengta vasaros kiaulių stovykla. Padarytos užtvaros, pastatyti šiaudiniai nameliai, pagaminti loviai kiaulių šėrimui.

Nuotrukoje: vasaros kiaulių stovykloje kiaules šeria šėrėjos S. Romeikaitė ir S. Romeikienė.

Avalon, N. J.

Pokylis pas Bekampius rugpiūčio 21 d., sekmadienį

Vasaros sezonas. Oras pačiam gražume. Vanduo jūroje kuošilčiausias. Puikiose maudynėse galėsite pasilsėt ir atsivėdinti. Mūsų darbščiosios gaspadinės iš Filadelfijos sykiu su Bekampiais pagamins sveikus ir skanius valgius. Gėrimų bus visokių iki valiai. Tas viskas veltui.

Pokylis rengiamas su draugų ir draugių pagalba. Dedama visos pastangos, kad jis būtų kuopuikiausias. Visi būsite patenkinti, visi būsite gražiai priimti, gerai pavalgydinti ir puikiai pavaišinti. Svečių ir viešnių tikimės turėti iš daugelio valstijų. Užtikriname, kad atsilankę smagiai laiką praleisite tarp savųjų, paremdami prakilnų tikslą.

Pokylio gerų pasekmių laukia "Laisvė", "Vilnis" ir "Liaudies Balsas".

Mes pilnai tikime, kad jūs mus nesuvilsite ir išklausysite mūsų prašymą, atsilankysite į pokylį. Svečiai ir viešnios iš tolimų kolonijų kviečiami atvažiuoti šeštadienį. Nakvynė veltui.

Visus kviečia

J.A. ir Elzbieta Bekampiai
147 — 13 St.,
Avalon, N. J.

Binghamton, N. Y.

Iš LDS 6 kp. Susirinkimo

Liepos 11 d. įvyko LDS 6 kuopos susirinkimas. Buvo skaitlingas dalyviais. Buvo smagu matyti narius dalyvaujant **s u s** irinkime. Taip ir reikia, taip ir turi būti.

Kuopos komitetas pranešė, kad birželio 27 d. mirė LDS kuopos narys Joseph Matulis ir birželio 30 d. buvo palaidotas Kalvarijos kapinėse. Jam atduota paskutinė pagarba narių atsistojimu.

Finansų sekretorė pranešė, kad birželio 27 d. mūsų paveikslininkas A. Klimas bevalgydamas pusryčius smarkiai susirgo ir ant greitųjų buvo nuvežtas į Wilson Memorial Hospital. Linkiu A. Klimui greitai ir pilnai atgauti sveikatą.

LDS 6 kuopos delegatės J. Navalinskienė, A. Žemaitienė, P. Jasilionienė ir O. Wellus gražiai raportavo apie LDS 14-tojo seimo eigą, apie Centro Valdybos raportus ir svarbius seimo nutarimus. Jų raportas priimtas.

Sekantis LDS 6 kuopos susirinkimas įvyks pirmadienį, rugpiūčio 1, A. Klimo studijoje, pradžia 7:30 val. vakare. Keli nariai yra užvilkę po porą mėnesių narinių mokesčių mokėjimą. Būtų gerai, kad jie atvyktų į susirinkimą ir užsimokėtų duokles. Sekančiame susirinkime turėsime aptarti keletą svarbių reikalų. Vienas iš svarbiausių, tai pasidarbavimas gavimui naujų narių. Lauksime skaitlingo susirinkimo.

Onytė Wellus

Lawrence, Mass.

Nors Lawrence miestas per 10 metų sumažėjo 11,000 gyventojų, bet ir esamiems darbininkams darbų stoka. Dabar randasi 3,200 bedarbių, birželio mėn. jų skaičius padidėjo.

Žmonės, **k u r i e** galėtų dirbti, nori dirbti, bet darbo negali gauti. Jau sulaukęs 40 metų amžiaus fabrikantams esi "perdaug senas". O ką jau ir kalbėti apie dar senesnio amžiaus. Kalbėjausi su vienu žmogumi, kuris yra 57 metų amžiaus. Jis sakė, kad dirba "moterų darbą", tai yra, dirba savo stuboje — plauna lėkštes ir atlieka kitus namų darbus, nes fabrike negali gauti. Dirba jo žmona ir dukra, bet jos abi mažiau aigos parneša, kaip jis seniau dirbdamas **v i e n a s**. Skundėsi žmogus sunkiu gyvenimu, nes pragyvenimo reikmenys brangūs ir vis brangsta.

Arba paimkime bedarbius, kurie gaudami per mėnesį nuo $35 iki $68, kaip jie turi pragyventi, kuomet kiek žmoniškesnis butas savaitei kainuoja nuo $8 iki $10? O kur kitokios išlaidos, kaip tai už avalynę, drabužius, maistą, kurą, ir t.t.

Per pastaruosius 15 metų Lawrence užsidarė septynios didelės tekstilės dirbtuvės, kur seniau dirbdavo apie 30,000 žmonių. O kur dirba, ten eina automatizacija. Fabrikantai stengiasi palikti po vieną darbininką, kur dar dirba keturi. Kaip žinia, kai kurios unijos ir jų vadai reikalauja, kad šalyje būtų įvesta 35 valandų darbo savaitė. Tas nepanaikintų nedarbo, bet nors kiek sumažintų...

Mass. valstijoje dabar yra 107,000 bedarbių, gaunančių nedarbo apdraudą, bet, tikrumoje, bedarbių bus du kartus tiek, nes prie to skaičiaus nėra priskaityti tie, kurie jau visą nedarbo apdraudą iškolektavę, taipgi yra tokių, kurie dar negauna apdraudos, yra ir jaunųjų žmonių, kurie dar niekur nedirbo, o jau pasiekė darbo amžių.

Mieste kriminalystės padidėjo ir prasikaltėlių dauguma iš jaunimo. Viena iš priežasčių stumiančių juos į prasikaltimą, tai negavimas darbo, arba labai mažas atlyginimas už darbą.

S. Penkauskas

Kalbink užsirašyti Laisvę tuos, kurie jos dar neskaito.

Cleveland, Ohio

Birželio 15 d. mirė **Juozas Gardis, Kotrinos Keptan** buvusis vyras. **Paliko** nuliūdime žmoną, **s ū n ų,** dukterį ir 3 anūkus, taipgi podukrą ir posūnį.

Birželio 12 d. tapo palaidotas Jonas Laurušaitis, 44 metų amžiaus. Paliko dideliame liūdesy jauną šeimą ir motinėlę.

Petras Rodgers mirė 12 d. birželio, palaidotas birželio 16 d.

Birželio 17 d. mirė C. Garbinčius, buvęs **s e n a s** clevelandietis.

Taipgi mirė sena Akrono gyventoja M. Brazienė, kuri tankiai lankydavos į mūsu parengimus. Ji mirė Floridoj Birželio 5 d.

Lai būna lengva amžina ilsėtis visiems. **A. R**

Worcester, Mass.

A.L.D.L.D. 11 kuopos piknikas įvyks sekmadienį, liepos—July 31 dieną, Olympia Parke.

Kviečiame visus atsilankyti į šią mūsų gegužinę, turėsite sau daug malonumo, nes apart kitų įdomumų bus ir graži programa, kurią atliks **AIDO CHORO MOTERŲ GRUPĖ**, vadovaujant mokytojui Dirveliui. Atsilankę praleisite dieną tyrame ore, ant ežero kranto.

Kviečia Rengėjai

Dr. Jono Kaškiaučiaus

Kūriniai Dar Gaunami Laisvės Knygyne

Prošvaistės

Šioje knygoje yra paduoti žymiausi bruožai iš Dr. Kaškiaučiaus gyvenimo. Šioje knygoje yra rinkinys jo gražiausių eilių. Mes negalime apibūdinti jo poezijos reikšmę, to gilaus sielos jaudinimo ir kėlimo ūpo kovojimui už skaistesnę ateitį. Tik patys skaitydami ją suprasite jos sielą.

Knyga iš 256 puslapių, Kaina Tik $1.00

Kitos Dr. Kaškiaučiaus svarbios knygos dar gaunamos Laisvės knygyne yra sekamos:

Sveikatos Šaltinis

Daug naudingų patarimų apie sveikatą, nurodymai kaip gelbėtis pasireiškus kokioms paprastoms ligoms, kaip jas pažinti ir būdai jų prašalinimui.

Puslapių 353, Kaina $2.50

Pirmoji Pagalba Ligoje ir Nelaimėje

Nurodymai kaip gelbėti susižeidus, apslobus, staigiai viduriais apsirgus nėsant galimybės greit gauti daktaro pagalbos. Paduoda daug receptų. Ši knyga yra labai reikalinga kiekvienuose namuose.

Puslapių 128, Kaina $1.00

Kaip Būti Jaunam Net ir Senatvėje

Patarimai senyviems žmonėms kaip užsilaikyti, kuomi maitintis, kad būti sveiku ir gyventi ilgą amžių. Įsigykite ją tuojau.

Puslapių 62, kaina 50c.

Žmogus ir Mašina

Puikus rinkinys faktų apie išradimus, su įdomiais paveikslais. Labai įdomus pasiskaitymas.

Puslapių 240, Kaina $1.50

Pagerbkime ilgameti rašytoją skaitydami jo raštus, pasinaudokime patys jo raštais apšvietos ir sveikatos atžvilgiais. Užsakymus prašome siųsti:

Laisvė
102-02 Liberty Ave., Ozone Park 17, N. Y.

Kas tai yra hipnozė?

Hipnozė žinoma nuo seniausių laikų, bet jos prigimtis išaiškinta palyginti neseniai. Savo metu religinių kultų atstovai ir įvairūs šarlatanai mėgino hipnošę aiškinti antgamtinių jėgų pagalba, nemoksliškai. Ir nenuostabu. Argi jiems galėjo rūpėti išsiaiškinti ir juo labiau kitiems išaiškinti šio nekasdieninio reiškinio prigimtį, jeigu mokėjimas hipnotizuoti didino jų "autoritetą" masėse ir buvo labai pelningas.. Atvirkščiai, mokančius hipnotizuoti jie apgaubė nežemiška aureole, ir dabar dar daug kas mano, kad tik tas gali ką nors užhipnotizuoti, kas turi nepaprastai stiprią valią, juodas akis ir impozonuojančią išvaizdą. Tai ne tiesa jau vien dėl to, kad XIX šimtmetyje hipnotizuotojų ir kitų "magų" nibždėte knibždėjo visose didgavietėse.

XX šimtmečio pradžioje tai buvo sukaupta daug prielaidžiagos apie hipnozę, tačiau dar liko nemaža neišspręstų klausimų. Genialiam rusų fiziologui I. Pavlovui pavyko išspręsti hipnozės problemą. I. Pavlovas išaiškino, kad hipnozė yra miego atmaina.

Mes žinome, kad juo kuris nors prietaisas tobulesnis, tuo jis jautresnis ir tuo greičiau jis gali sugesti. Panašiai yra ir su mūsų organais. Tik mūsų organai tuo ypatingi, kad jie patys save "moka taisyti," patys save moka "saugoti" nuo sugedimo. Ypač tai būdinga nervų sistemai. Visais atvejais, kai jos veikla darosi pavojinga jai pačiai, ji veliaujasi veikusi, užmiega, joje atsiranda slopinimas.

Nervų sistema sudaryta iš daugybės nervinių ląstelių grupių. Atskirų ląstelių ir net ląstelių grupių miegas netrukdo mums dirbti. Bet kai slopinimas apima beveik visas smegenų žievės ląsteles ir nusileidžia net į požievį, mūsų sąmonė užgęsta. Tai būna ne taip jau retai — trečdalį gyvenimo mes būname be sąmonės, pramiegame. Tačiau, ir netekus sąmonės, dalis mūsų nervinių ląstelių "budi": motina girdi kūdikio judesius, malūninkas malūno dūzgimą ir t. t. Būna atvejų, kai miego metu kalbama, dainuojama, ar net vaikščiojama.

Kad žmogus galėtų užmigti, reikalingos tam tikros sąlygos: nuovargis, patogi kūno padėtis, atitinkama aplinkos temperatūra, ramybė ar monotoniškai besikartojantieji silpni garsai; ne mažos reikšmės turi ir įprotis gulti tą pačią valandą.

Hipnotizuotojai paprastai esti neblogai susipažinę su tomis sąlygomis, kuriomis žmogus lengviau užmiega. Jie jomis ir pasinaudoja, kai stengiasi užhipnotizuoti—sukelti dirbtinį dalinį miegą. Hipnotizuojamasis guldomas ar patogiai pasodinamas menkai apšviestame ramiame kambaryje ir prašomas žiūrėti į blizgantį daiktą, laikomą taip, kad hipnotizuojamasis būtų priverstas pasukti akis į vidų ir į viršų. Monotonišku balsu jam stengiamasi įteigti, kad jo vokai apsunkę, akys merkiasi, kad jis vis silpniau girdi kalbėtojo balsą, o ištikrųjų silpnina savo balsą pats hipnotizuotojas. Yra ir kitokių hipnotizavimo būdų. Patyrę hipnotizuotojai parenka juos pagal hipnotizuojamuosius.

Užhipnotizuotasis, panašiai kaip miegantysis, gali netekti ryšio su aplinka, tik išlieka nepaprastai stiprus ryšys su hipnotizuotoju, todėl hipnozė laikoma nevisiškų, bet daliniu miegu. Hipnozės gilumas gali būti įvairus — nuo ramybės jausmo ir vokų apsunkinimo iki visiško sąmonės netekimo. Tai priklauso nuo hipnotizuojančio patirties ir hipnotizuojamojo nervų sistemos tipo. Praktika parodė, kad ne visus žmones lengva užhipnotizuoti. Paprastai lengviau užhipnotizuojami jausmų žmonės, negu proto.

Įtaigumas arba pasidavimas sugestijai yra būdingiausioji užhipnotizavimo savybė. Visi mes po truputį įtaigūs — vieni daugiau, kiti mažiau, vieną kartą daugiau kitą kartą mažiau. Ne paslaptis, kad menkai fiziškai atrodančius ir norinčius pasitaisyti žmones veikia, pavyzdžiui, tokios pastabos: "Kaip tu jautiesi? Gal nesveikuoji? Juk tu atrodai senesnė, negu esi! Aš žinojau vieną merginą, kuri visiškai panašiai atrodė, kaip tu, ir pasirodė serganti vėžiu." Jeigu panašiai pakamantinėtų tą ar kitą asmenį ne vienas, bet keletas pažįstamų, jis susimąstytų ir pradėtų save sekti. Taip galima sveikam įkalbėti ligą. Tačiau hipnozės metu įtaigumas padidėja daugelį kartų. Pavyzdžiui, galima pasiekti, kad jis beveik nejudėtų, gulėtų arba sėdėtų kokioje nors keistoje, neįprastoje pozoje. Galima pagreitinti arba sulėtinti bei iškraipyti atskirų organų bei organų sistemų veiklą: pavyzdžiui, sulėtinti arba sustiprinti širdies veiklą ir t. t.

Šie keli žodžiai apie hipnozę rodo, kokį galingą ginklą savo rankose turi medicina. Tačiau piktnaudžiauti ja negalima. Todėl Tarybų Sąjungoje hipnotizuoti galima tik gydymo įstaigose, dalyvaujant, be hipnotizuotojo, dar kitiems asmenims. Hipnozės būdu yra gydomi įvairūs nerviniai susirgimai, chroniškas alkoholizmas ir kitokios narkomanijos. Tarybiniai fiziologai nustatė, kad hipnozė, kaip ir miegas, atstato, pagerina nervų sistemos veiklą: gerėja smegenų žievės veikla, atmintis ir dėmesys, atsistato nuvargusių raumenų darbingumas ir t. t.

Dar praverstų išsiaiškinti, kodėl hipnotizuotasis būna toks įtaigus, toks lengvatikis ?Kol mes budime, vienu metu veikią daugybė nervinių centrų. O hipnozės—dalinio miego metu—visi centrai ilsisi, išskyrus tuos centrus, kurie palaiko ryšį su hipnotizuojančiuoju, todėl hipnotizuojamasis tampa visiškai nekritiškas, lengvatikis. Besiilsintieji centrai ne tik "netrukdo" budintiesiems centrams veikti, bet dar daugeriopai padidina jų jautrumą. Dėl minėtųjų centrų nepaprasto jautrumo ir užhipnotizuotojo visiško nekritiškumo hipnotizuotojo žodžiai įgauna neįtikėtinos galios.

Taigi, matome, kad hipnozė jau neblogai išnagrinėtas reiškinys, kad ji stebina mus ne dėl savo sudėtingumo, bet dėl to, kad tai nekasdienis reiškinys, kad mūsų sąmonę dar veikia praeitis, kai buvo mėginama apgaubti hipnozę paslaptingumo skraiste.

J. JURŠA
Vilniaus V. Kapsuko vardo universiteto Medicinos mokslų fakulteto vyr. dėstytojas

ĮVAIRIOS ŽINIOS

NAUJI ALIEJAUS VAMZDŽIAI

Mexico City. — Meksikos ir JAV valdžios susitarė, kad būtų nutiesta aliejaus vamzdžiai iš Reynosa, Meksikoje, linkui California valstijos. Jų nutiesimui bus išleista $160,000,000. Per vieną dieną jie galės perleisti 750,000,000 kubiškų pėdų Meksikos aliejaus į Jungtines Valstijas.

TURČIAI PELNOSI IŠ APSIGINKLAVIMO

Baltimore, Md. — Aircraft Armaments Inc. nutarė padidinti šėrų skaičių nuo 750,000 iki 1,500,000. Mat, nuolatinis JAV apsiginklavimas neša kompanijai didžių pelnų. 1959 m. valdiškų užsakymų ši kompanija turėjo už $10,000,000.

T. SĄJUNGOS SPAUDA APIE J. KENNEDY

Maskva. —Tar. Sąjungos spauda rašo apie Demokratų partijos kandidatą į JAV prezidentus. Ji sako, kad senatorius John Kennedy yra jaunas, bet gudrus. Jis dažnai kalba ne tą, ką turi mintyje.

AR BUS PIGI KELIONĖ?

Washingtonas. — Civilinės aviacijos viršininkai pasakoja, kad daromos pastangos pigiam susisiekimui tarp JAV ir Europos. Jie sako, kad keliauninkai galės už $222 lėktuvais atlikti kelionę iš New Yorko į Londoną ir atgal.

MANO, KAD SUĖMĖ VAGIŲ "ŽIEDĄ"

Orange, N. J. — Policija areštavo D. O'Breną ir Aloisą Smetaną ir paleido tik po $50,000 kaucijos kiekvieną. Jie atvykę iš Chicagos. Buvo apsigyvenę viename dideliame apartmentiniame name, kuriame tuojau prasidėjo vagystės. Butą užlaikė graži geltonplaukė. Policija mano, kad jie skraidė lėktuvais iš miesto į miestą ir atlikinėjo vagystes.

TSRS PERSERGĖJO SAVO PILIEČIUS

Maskva. — Tarybinė spauda persergsti piliečius, kad jie pasikalbėjimuose su turistais iš Vakarų būtų atsargūs. Laikraščiai rašo, kad turistų banga žymiai padidėjo, o jų tarpe yra tokių, kurie "turi neribotą žingeidumą".

Iš Kongo praneša, kad Tarybų Sąjungos lėktuvai atgabeno iš Gana respublikos 300 karių, kurie pasiųsti Jungtinių Tautų įsakymu. Kartu tarybiniai lėktuvai atgabeno ir maisto, nes Kongo respublikoje susidarė bado pavojus. Paskubiai maisto siunčia ir Jungtinės Valstijos.

Londonas. — Europoje automobilių gamintojai numažino jų kainas.

Petras Grabauskas

Sukako vieneri metai, kai tragiškai mirė ilgametis mūsų veikėjas Petras Grabauskas. Jis buvo rastas negyvas požeminio geležinkelio stotyje Williamsburgo rajone, Brooklyne.

Per daugiau kaip 40 metų Petras Grabauskas dalyvavo pažangiajame Amerikos lietuvių judėjime. Gyveno jis Philadelphijoje, Baltimorėje, Shenadoryje, Brooklyne. Pastaraja me mieste jis ilgiausiai gyveno ir buvo geriausiai žinomas.

Dirbdamas angliakasiu ar kriaučiumi, pelnydamas sau duoną sunkiu darbu, Petras visuomet priklausė pažangiosioms lietuvių organizacijoms, ALDLD ir vėliau LDS, taipgi jis priklausė ir mūsų chorams.

Ir jis nebuvo tik šiaip sau organizacijų narių. Ne! Jis jose veikė, verbavo naujus narius, dirbo kuopų sekretoriumi, neretai parašydavo "Laisvei" korespondencijų. Žodžiu, jis buvo pilna to žodžio prasme veikėjas.

Mylimiausia, tačiau, P. Grabausko vietelė buvo chorai. Gyvenant Šenadoryje, kai ten veikė choras, jis jame dainavo ir darbavosi. O kai prieš apie 25 metus Petras persikėlė gyventi Brooklynan, tuojau įstojo į Aido chorą ir čia dainavo. Jis turėjo gerą boso balsą, jis pažino natas, jis mėgo dainuoti. Dainavo ne tik kaip choristas, o ir duetuose ir kvartetuose. Dažnai būdavo choro valdyboje tai iždininku, tai sekretoriumi. Jam visuomet rūpėjo, kad choras būtų tvirtas, kad jis ilgai ilgai gyvuotų ir dainuotų lietuvišką dainą.

Petras dažnai aukodavo mūsų spaudai bei kitokiems svarbiems darbininkiškiems reikalams.

Kaip žmogus, P. Grabauskas buvo draugiškas, visuomet pilnas humoro, juokelių. Įvairių pobūvių proga aplink Petrą, žiūrėk, ir kaupiasi draugai:

—Na, gal užtrauksi, ką nors, Petrai? Pavaryk mums "Tumba tumba" juokingą dainuškėlę...

Ir Petras, nusišypsojęs, jau ir smaginasi. O jei ten pat dar bus A. Velička, tai ir jam tars: "Na, Alekai, abudu..."

Ir žmonės juokiasi, ir ploja abiem trubadurams.

Šiandien atvykęs į mūsų pramogas Niujorke, žmogus dažnai pasigendi Petro Grabausko.

O jis sau ramiai ilsisi Šenadorio lietuviškose kapinėse.

Ilsėkis, Petrai, ilsėkis. Gyvas būdamas, tu daug dirbai ir gerai dirbai.

Ns.

KRIŠLAI

(Tąsa iš pirmo pusl.)

Tūli susivienijimų nariai kelia klausimą, argi nebūtų galima tuos tris susivienijimus suvienyti ir sudaryti vieną didelį fraternalinį lietuvių susivienijimą.

Sveika mintis, bet ar ji būtų galima praktikoje įgyvendinti, tai kitas klausimas.

—:—

Šiais metais automobilių industrija ant visados paleido 250,000 darbininkų; plieno industrija — 200,000; metalo kasyklos — 30,000; mėsos gamyba—40,000. Taip ir eina industrija po industrijos.

Aiškinama, kad tai automatija (automation) kalta. Naujoji technika gali apsieiti su daug mažesniu darbininkų skaičium, produkcijos visai nesumažinant.

Numatoma, kad į keletą metų automatija gali išmesti iš darbo 8 ar 10 milijonų darbininkų.

Socialistiniuose kraštuose automatija—visiems darbininkams palaima; kapitalistiniuose kraštuose — daugeliui darbininkų nelaimė.

—:—

Automobilių darbininkų unija teisingai reikalauja 30 valandų darbo savaitės ir 40 valandų darbo savaitės mokesčio.

Laikas visoms unijoms tokį reikalavimą paremti ir už jo pravedimą gyveniman kovoti. Taipgi labai svarbu visiems darbininkams būti unijistais.

Tada ir automatija darbininkams nebebus baisi.

—:—

Liepos 26 d. pasimatysime turistų išleistuvėse "Laisvės" salėje, Ozone Park, N. Y.

Philadelphia, Pa.

Sužinota, kad Mrs. C. Valenta, gyvenanti 263 Breman Ave., Egg Harbor, N. J., yra sunkiai susirgusi. Ji turėjo širdies smūgį. Taipgi sunkiai serga filadelfietis John Zalnieraitis, 1529 E. Moyamensing Ave. Linkiu ligoniams greitai susveikti.

A. Zalnieraitis

Liepos 26-tą išleisime turistus Lietuvon

Liepos 26 d. (šiandien), 7 val. vakare, susirinksime į Liet. Kultūrinį Centrą. Susirinksime tam, kad išleisti Lietuvon didelę turistų grupę, kuri orlaiviu iš International Airport išskris liepos 27 d.

Iš daugelio kolonijų turistai atvyks į New Yorką iš vakaro. Jie norės su mumis visais pasimatyti ir pasivaišinti. O mes galėsime jiems palinkėti laimingos kelionės ir puikios viešnagės Lietuvoje.

LLD 1 kp. komitetas, kuris ruošia šias išleistuves, kviečia visus ir visas šio antradienio vakare dalyvauti išleistuvėse.

Independent Fulton linijos **Lefferts** traukinys priveža prie pat durų. Išlipti **Oxford** Ave. stotyje.

Įėjimas nemokamas. Kviečia visus

LLD Narys

Apiplėšė Joną Patašių

Ketvirtadienį apiplėšė Joną Patašių jo (auksoriaus) krautuvėje 307 Grand St., Brooklyne. Popieti pas jį iėjo du vyrai, vienas apie 20, o antras — 30 metų amžiaus, Patašiui padavė retėžėlį pataisyti. Vyresnis vyras išėjo iš krautuvės, o jaunesnis pasiliko laukti kol retėžėlį pataisys.

Patašius nusinešė retėžėlį prie taisomojo stalo. Netrukus "laukėjas" pačiupo nuo cigarų dėžutę ir leidosi bėgti. Buvo pakeltas alarmas, bet artimai policijos nebuvo ir plėšikai pabėgo. Patašius dėžutėje turėjo $150, kuriuos plėšikai nusinešė.

Reporteris

Prastas pasigyrimas

"Journal-American, liepos 21 d., pasididžiavo, kad 1900 metais Jungtinių Valstijų armijos daliniai išvien su japonais, vokiečiais, anglais ir francūzais dalyvavo Kinijoje slopinime revoliucijos. Rašo, kad 5,000 JAV marinierių, išvien su kitų imperialistų jėgomis, puolė kinus nuo Taku prieplaukos ir rugpiūčio 14 dieną pasiekė Kinijos sostinę Pekiną.

Tada imperialistai kišosi į Kinijos vidaus reikalus ir neleido jos liaudžiai savus reikalus tvarkyti, dabar jie panašiai žiūri į Kongo, Kubą ir daugelį kitų šalių.

Po miestą pasidairius

Netoli Ellis salos surado Carlos Sagreto, 4 metų mergaitės, lavoną. Ji nukrito nuo dėduko Kowalewskio baržos ir prigėrė.

Karinio laivyno stovykla, Brooklyne, gavo iš vyriausybės užsakymą statyti penkis naujus karo laivus. Laivų statybai yra skiriama $81,000,000.

Pereitų metų rugpiūčio m. viename žaidynių parke jaunuolių gauja nužudė du 16-kos metų jaunuolius. Dabar teismas mirčia nubaudė Salvadorą Agroną ir Anthonio Hernandezą, abu po 17 metų amžiaus, o kitus du pasiuntė į kalėjimą.

RANDAVOJIMUI

Parandavojimui 4 rūmų apartmentas. 2-ro aukšto, su apšildymu, šeimai, kuri apsiimtų prižiūrėt 6 aukštų namą. Bushwick apylinkėj. Skambinkite: ST. 9-8367 ar GL. 3-5609.

KRIAUČIŲ METINIS

PIKNIKAS

Šeštadienį, Liepos-July 30

1960

Polish Nationl Park, Inc.

108-11 Sutphin Blvd., Jamaica, N. Y.

Pradžia 2 val. dieną — Įžanga 90c.

Maloniai kviečiame dalyvauti siuvėjų parengime, jaunus ir senus. Gražiai pasilinksminsite prie grynai lietuviškos orkestros.

Kriaučių Lokalas 54-tas

SUSIŽEIDĖ LISAJIENĖ

Susižeidė Veronika Lisajienė, — susilaužė rankos kaulą. Po nelaimės įvykio nesiskubino pas daktarą. Už trijų dienų pradėjo pirštai užtirpti ir ranka labiau tinti. Užėjus pas daktarą surasta, kad lūžęs kaulas. Tuojau buvo paduota į ligoninę, ranka įdėta į gipsą. Tris dienas pabuvusi ligoninėje, dabar gydosi namie. V. Lisajienės telefonas: Ap. 7-4939.

Apie Lisajienės nelaimę telefonu pranešė Sofija Petkienė.

Filmai

Šiomis dienomis New Yorko filmų teatruose yra labai gerų filmų. Tūli jau seniau rodyti, sugrąžinti pakartoti. Tačiam tam, kas dar nematė, tebėra nauji. Štai keletas tų, kuriuos norisi antrų kartu matyti.

"The Idiot" Dostojevskio veikalas, filmuotas Maskvoje, yra nepaprastas, skirtingas. Vaizduoja anometo caristinės Rusijos ponus, kurie liaudies gražuoles dukteris medžioja, jas išniekina, perka ir parduoda, bet vesti jas—per prastos. Pavaizduoja vienos tokių sukilimą. Kalbamas rusiškai, įrašai angliški.

Rodomas Trans-Lux Normandie teatre 57th St. tarp 6 ir 7th Avenues.

—:—

"Quiet Flows the Don", kitas nepaprastas tarybinis filmas, rodomas 8th St. teatre, West 8th St., prie 5th Ave.

—:—

"He Who must Die", nepaprasta graikų drama ilgai buvusi rodyta miesto centro teatruose, dabar rodoma po dieną kita rajonų teatruose. Pasidairykite

—:—

"The Apartment", tai juokų kupinas vežimas. Vaizduoja jauno tarnautojo nusižeminimu ir pataikavimu bosams pastangas užkopti į kompanų viršūnes. Ir užkopia...iki rakto ir teisės naudotis boselių išviete.

Beje, liečia ir ten dirbančių mergaičių svajones bosienėmis tapti. Filme yra ir dramos momentų.

Rodomas Astor teatre, prie Times Square. **S.**

160 TONŲ LĖKTUVAS

New Yorkas. — Boeing Airplane Co. viršininkai paskelbė, kad jie gamina prekių pervežimui lėktuvą 735, kuris bus 160 tonų su kroviniu, vien prekių galės vežti 50 tonų. Lėktuvo pagaminimas atsieis $6,125,000. Jis galės skristi 600 mylių greičiu per valandą ir atlikti 3,000 mylių kelionę be nusileidimo.

HELP WANTED MALE

Reikalingi 4 vyrai dailydės (carpenters), galėtų būt ir pensionieriai. Šaukite. VI. 6-6824 arba kreipkitės: DeBro Contractors, 116—101st Ave., Ozone Park, N. Y.

(60-63)

MATTHEW A. BUYUS

(BUYAUSKAS)

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

Newark 5, N. J.

MArket 2-5172

426 Lafayette St.